הצלת
בית החיים
ד'שיראוויץ

מקום מנוחת
רבי **יוסף יוזפא סופר** ז"ל הי"ד
בנו של מרנא ורבנא
החתם סופר זי"ע

Šúrovce, Slovakia

בס"ד

- דבר הוועד -

לעשות למען הקדושים אשר בארץ המה

במקום נידח בעולם, בעיירה **שיראוויץ** שבמדינת סלובקי' [כ-60 ק"מ מפרעשבורג], בין רגבי אדמה שבצל אילנות סבוכים, טמון לא אחר מאשר צעיר בניו של קדש הקדשים **מרן החתם סופר** זצ"ל, ה"ה הר"ר **יוסף יוזפא סופר** ז"ל **הי"ד**.

לא רבים יודעים בכלל על קיומו של בן שלישי זה למרן החתם סופר זצ"ל. עוד יותר מעטים מכירים בעיירה "שיראוויץ" שזכרה נמחק כליל עם חורבן אירופה בשנות הזעם כמו המון ערים ועיירות שבהם תססו חיים יהודיים.

ה'גלעד' היחיד שנשאר בכל זאת – הוא הבית החיים של עיירה זו, אף הוא מרחפת עליו סכנת כליון. במקום שורר עזובה רבה הן מצד ההכחדה הטבעית של השנים המרובות שנעזב מאין דורך עליו, והן מצד ידי זרים ששלטו בו אשר באו בו וחיללוהו והרסוהו.

לאור כל זאת, התעוררנו לעשות למען כבוד מרנא ורבנא ראש הגולה מרן **החתם סופר** זצ"ל, ונתלכדנו יחד לעשות להצלת בית החיים שבו טמון בנו הר"ר **יוסף יוזפא** ז"ל הי"ד, ולכבד את המקום כפי כבודו הראוי.

אחרי הפעולות המרובות והמסובכות שעשינו בכדי להציל את המקום [במועד האחרון!], הן ביצירת קשרים נכונים עם אנשי השלטון, והן במישור המשפטי, ועוד ועוד, עלה בידינו בס"ד להחזיר את המקום לידים יהודיים. ועכשיו עומד לפנינו החלק הארי – מלאכת הקודש של **הצלת המקום ע"י בניית גדר מסביב**, ולחדש אורו כבראשונה, על כל העבודות הקשות והמרובות הכרוכות בדבר. ובכך להחזיר כבודו של **בנו של מרן החתם סופר** זצ"ל.

בדפי החוברת אשר לפניכם, תחזינה עיניכם מישרים בפרוטרוט על כל האמור. שימו עיניכם בו והיה כבודו של מרן **החתם סופר זצ"ל** לאות ולזכרון בין עיניכם!

חברי הועד

הרה"ג ר' **עקיבא מנחם סופר** שליט"א
רב דקהל כתב סופר-ערלוי בני ברק

הרה"ג ר' **ליפא ראקאוו** שליט"א
רב דביהמ"ד היכל התורה בלונדון

הרה"ג ר' **יצחק זעקל פאללאק** שליט"א
דומ"ץ מחזיקי הדת אנטווערפען

הרה"ג ר' **נפתלי צבי פעלדמאן** שליט"א
ר"מ ומו"צ בעיה"ק ירושלים

הרה"ג ר' **עמרם האניג** שליט"א
דומ"ץ מחזיקי הדת אנטווערפען

הרה"ג ר' **יצחק קירשנבוים** שליט"א

מו"ה **דוד הערצקא** הי"ו

מו"ה **בעריש עסטרייכער** הי"ו

מו"ה **אברהם הלוי זילבערמאן** הי"ו

מו"ה **מרדכי יצחק צבי געשטעטנער** הי"ו

זרע קודש מחצבתו

הר"ר יוסף יוזפא סופר ז"ל הי"ד
בנו של מרנא החתם סופר זצוק"ל

אלה תולדות יוסף

בין בניו של מרן החתם סופר זצוק"ל נודעים למכביר שני בניו הגאונים המפורסמים הגה"ק רבי אברהם שמואל בנימין בעל הכתב סופר זצ"ל והגה"ק רבי שמעון סופר אב"ד קראקא זצ"ל.

אמנם עובדה עלומה היא שלא רבים מאתנו מכירים בה, שבן שלישי היה לו למרן החתם סופר זצ"ל, הלא הוא הר"ר **יוסף יוזפא** ז"ל הי"ד, שנולד בערוב ימיו של אביו הגדול זצוק"ל.

הר"ר יוסף יוזפא ז"ל הי"ד נולד ביום שב"ק פרשת בלק ט"ז תמוז שנת תקפ"ה. נימול ע"י אביו מרן החת"ס זצ"ל בשב"ק פרשת פנחס כ"ג תמוז (מפנקס ה'מוהל בוך' של מרן החת"ס זצ"ל - ראה להלן עמ' 28) ...בסילוקו של צדיק אביו מרן החת"ס היה בחור בן 14 שנים.

בצוואתו האחרונה של מרן החתם סופר זצ"ל (ראה להלן עמ' 22) הוא מזכיר: "בני הבחור יוזפא שיחי' עודנו רך בשנים מאוד, ע"כ בקשתי מאלופים אפוטרופסים הממונים בקהלתינו שישימו עיניהם פקיחא עליו בענין חלקו חלק ירושה, ולהביאו לתכלית נכון על התורה ועל העבודה".

אל בית חותנו

אחר הסתלקות מרן החת"ס זצ"ל נשא את מרת **שרל** בת רבי **אלחנן הלוי קלאר** ז"ל מעיר שיראוויץ (נאדישור, סמוך לסערעד).

רבי אלחנן הנ"ל הי' ידוע לנגיד ואיש נכבד ומנשואי פנים של העיר ומהעוסקים במלאכת הקודש בין גבאי הקהלה. מסופר (ראה להלן עמ' 19) שפעם בא לפרעשבורג אל מרן החת"ס זצ"ל [שנים רבות קודם שהתחתן עמו] להתייעץ בעניני הקהלה שבעירו שיראוויץ. לעת צאתו מן הקודש קם מרן החת"ס זצ"ל וליוה אותו הרבה יותר מהרגלו עם אחרים, עד שהיה לפלא בעיני בני ביתו. אחרי שנים רבות כאשר מרן החת"ס זצ"ל כבר היה בגנזי מרומים, כשנעשה הר"ר יוסף יוזפא ז"ל הי"ד חתנו, אז הבינו פשר הדבר שבודאי צפה ברוה"ק שהוא עתיד להיות מחותנו (זכרון למשה עמ' סו)

רבי אלחנן נפטר ביום כ"ב ניסן תרנ"ד, זקן ושבע ימים בן 105 שנים. (רישום המעטריקל"ס) [גם הוא ואשתו מרת **דבורה** ע"ה נטמנו בביה"ח הלז]

לאחר נישואיו קבע הר"ר יוסף יוזפא ז"ל הי"ד מושבו ליד חמיו בעיר שיראוויץ.

הר"ר יוסף יוזפא ז"ל הי"ד על אף שהיה נהנה מיגיע כפיו ושלח ידו במסחר, היה תלמיד חכם מופלג בתורה וצדיק תמים. אחיו הגה"ק בעל הכתב סופר זצ"ל כותב עליו: "הרבני המופלג בתורה הנכבד המרומם הקצין המפואר היקר בנש"ק כש"ת מוה' יוזפא סופר..." (שו"ת כת"ס יו"ד קכט) "הרבני המופלג בתו"י בנש"ק אילי תרשישים הנגיד נגידות מדבר... עשית עמנו אות לטובה אין טוב אלא תורה..." (שם או"ח לג). חתנו הרה"ג ר' יודא גרינוואלד ז"ל כותב עליו: "מרומם ונעלה במדות נפלאות ובפרט בענות צדק שלו"... (קו' מנהגי חת"ס שבסוף ספר שירת משה דפוס סאטמאר תרס"ח).

טרוף טורף יוסף – פטירתו המזעזעת עקד"ה

הר"ר יוסף יוזפא ז"ל הי"ד נפטר באסון מחריד. דמו נשפך בידי בן בליעל, בהיותו בן חמשים וחמש.

גופא דעובדא מסופר בספר זכרון למשה עמ' מ"ד (ראה להלן עמ' 17-18) ע"י הרה"ג ר' יוסף הכהן שווארטץ מגראסווארדיין ז"ל, בהאי לישנא:

"בקיץ באה השמועה לא טובה והמדאיבה, שהקצין ר' יוזפף שרייבער ע"ה, בנו השלישי של החת"ס הק' ז"ל, הדר בשיראוויטץ סמוך לגאלגאץ [בגרמנית: פריישטאטל] נהרג מערל א' בעל חובו על פני השדה בנסעו לפריישטאדטל על עגלה שלו, ופלא, המנהיג העגלה ברח ופלט לו, והסוסים מעצמם הפכו פניהם ואת העגלה לאחור, והביאו הנפצע והנהרג ר"ל לביתו, בלי מנהיג עד חצרו, שם יצאה נפשו הטהור". עכ"ל

וראה שם באריכות שהגאון מפאקש זצ"ל [הרהגה"צ ר' אליעזר זוסמאן סופר זצ"ל] תלה את האסון הנורא ר"ל בזה

שלפני שנים מרובות – בעת שהר"ר יוסף יוזפא ז"ל הי"ד – היה אז ילד קטן, כתב אביו מרן החתם סופר זצ"ל איזה קמיע, ועי"ז הי' לו עסק עם החיצונים אשר רצו אז לשלוח יד בילד דנן, וברגע האחרון ניצל מידם, וכנראה נשאר עליו הרושם, ולימים נלכד בידם רח"ל. יעו"ש באריכות.

את האסון הנורא הזה ראה ברוח קדשו אביו מרן החת"ס זצ"ל פעם בליל סדר, אשר רמזו לו מן השמים את אשר יקרה באחרית הימים לבנו זה. (שבט מיהודה החדש בתולדות המחבר)

היום נמלאו ימיו ושנותיו

לפלא יצויין שנתקיים בו מה שאמרו חז"ל (ר"ה יא.) הקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום מחדש לחדש, כי השבר הגדול הזה אירע בדיוק ביום שנמלאו לו חמשים וחמש שנה – יום ט"ז תמוז (עש"ק בלק) שנת תר"מ

[אודות שנת פטירתו "תר"מ" – כן נמצא ברישומי המעטריק"ל שבארכיוני העירייה, וכן הוא בליקוטי חבר בן חיים ח"ה (עמ' יד). - ו'בזכרון למשה' מובא בטעות 'תרמ"ג'. וכבר העירו ע"ז בקובץ אוצרות הסופר קובץ כ"א (עמ' רלג)].

הוא נקבר בביה"ח שם יומיים אחר רציחתו ביום א' פר' פנחס י"ח תמוז [צום י"ז נדחה] שנת תר"מ, בבית החיים אשר בשיראוויץ. (רישומי המעטריק"ל הנ"ל).

מדברי כתבי העתים באותה התקופה

(מתוך קובץ "מעיין הסופר" קובץ ה' - ע"י הרב מ. א. זושא קינסטליכער שליט"א)

"בדרך לכאן הותקף מר יוסף שרייבר, אחיו של ציר הפרלמנט והרב הראשי של קראקא [בעל 'מכתב סופר'] על ידי איכר בכוונת רצח ונפצע קשה. העגלון שהסיע את מר שרייבר חשוד במעורבות וכבר נעצר, האיכר נמלט. בינתיים נפטר יוסף שרייבר מפצעיו תנצב"ה" (יידישע פרעססע כ"ט תמוז תר"מ).

"איכר בשם מיכאל מיטאס שדד את יוסף שרייבר, בנו של החת"ס... וירה בו. יוסף שרייבר נפטר כעבור ימים אחדים. הרוצח נתפס במהרה ונשפט ביום ט' אייר תרמ"א על ידי בית המשפט בפרשבורג לשמונה שנים מאסר" (שם אייר תרמ"א)

למשפחות בני יוסף

זוגתו של הר"ר **יוסף יוזפא** ז"ל הי"ד מרת **שרל** האריכה ימים אחריו ונפטרה בשנת תרע"ט ומנו"כ בסאטמאר ליד אהל בתה וחתנה אב"ד ר' יהודה גרינוואלד ז"ל.

הר"ר **יוסף יוזפא** ז"ל הי"ד השאיר אחריו שני בנים ובת אחת.

1. ר' **משה סופר**. נולד בשנת תר"ה (ע"פ רישומי המעטריק"ל מיום חתונתו י"א תמוז תרכ"ח). גר בשיראוויטץ. נפטר בן שלשים וארבע ביום י"ח סיון תרל"ח ממחלת הטיפוס ר"ל, ומנו"כ בשיראוויץ (מרישומי מעטריק"ל הנ"ל) כפי הנראה לא נשאר ממנו צאצאים.
2. ר' **עקיבא יהודה ליב סופר**. נשא את מרת אסתר בת דודו ר' יוסף גינז-שלזינגר מווין [חתן חורגו של החת"ס זצ"ל]. היה דר כמה שנים בסאטמר. לאחר מכן עלה לארה"ק שם נפטר ביום י"ב אלול תרס"ח ומנו"כ בהר הזיתים. כפי הנראה לא נשאר ממנו צאצאים.
3. בתו מרת **ריזל** אשת רבי **יהודה גרינוואלד** זצ"ל אב"ד סאטמאר בע"מ זכרון יהודה, שבט יהודה, ועוד. לאחר נישואיו היה סמוך על שולחן חמיו בשיראוויץ, לאחר מכן כיהן כאב"ד כמה קהלות עד שנתעלה על כס הרבנות בסאטמר. שם מנו"כ. מרת ריזל טמונה ליד בעלה הנ"ל בעיר סאטמאר.

לא זכו להבנות בפרי בטן.

חסד של אמת

היות שכפי הנראה לא נשאר מרבי **יוסף יוזפא** ז"ל הי"ד יוצ"ח,
ואין מי שיאמר קדיש אחריו וישמור היארצייט
ע"כ נא לעשות חסד של אמת,
להדליק נר וליתן צדקה
לומר קדיש, וללמוד משניות,
(ובפרט ביום היארצייט ט"ז תמוז)
לעילוי נשמת
רבי **יוסף יוזפא** בן רבי **משה** זצ"ל.

ולפי מנהג פרשבורג ובעוד קהלות בגליל העליון,
שמזכירים שם הנפטר עם שם אמו: לעילוי נשמת
רבי **יוסף יוזפא בן שרל** זצ"ל

סקירה
על פעולות
הוועד

מצב הבית-החיים

בעקבות חיפושים ופשפושים נרחבים ומעמיקים אחרי מקום מנוחתו של הר"ר יוסף יוזפא ז"ל הי"ד, נתגלה הביה"ח לאחרונה במצב מוזנח מאד מאד. בשכינות למקום עומד מפעל ליצירת לבנים שבאין מעצור 'התרחבו' והתמקמו על שטח נרחב של הביה"ח והשתרשו בו כבשלהם, הניחו מכולות [קאנטעינער"ס] על השטח, תוך כדי שעשו שַמות עם המצבות וכו'. בשאר השטח שלא נתפס על ידם רבה העזובה וגדול השממון באופן מוגזם. אחרי שלא ביקרו יהודים במקום, כפי הנראה מאז ימי המלחמה, צמחו וגדלו על המקום עשבים שוטים ועצים מגודלי-פרע, שבדרכם בקעו ועקרו את המצבות שביניהן יצאו, עד שהמקום דומה יותר ליער עבות אשר בין האילנות זרועות ופזורות כמה מצבות שבורות ורסוסות.

העובדים מטעם הוועד שביקרו במקום, הצליחו לאתר ולקבץ לא יותר מכ-20 מצבות [ביניהם חמותה של הר"ר **יוסף יוזפא** ז"ל הי"ד – מרת **דבורה קלאר** ע"ה מחותנתו של **החתם סופר** זצ"ל]. ראש העירייה אומר שהוא זוכר שבשנים קדמוניות היו הרבה יותר מצבות, וכנראה שקעו בארץ, או נמצאות מתחת למכולות [קאנטעינער"ס] של המפעל הסמוך.

ברור כשמש ש'תפסנו' את הביה"ח במועד האחרון, ואם לא עכשיו אימתי – כי עוד מעט לא היה נשאר שום זכר ושארית לבית החיים הזה רח"ל.

פעולות ההצלה של הועד עד הנה

הצעד הראשון שעשה הוועד, היה, שפנינו אל השלטונות לעשות ההשתדלות הנכונה בכדי להחזיר את השטח לבעלות יהודית. גם במישור המשפטי השקענו כוחות עצומות, להוציא את השטח כפי החוק בבית המשפט הסלובקי.

מאת ד' היתה זאת שעמלנו נשא פרי לטובה והצלחנו ליצור קשרים יעילים עם ראש העירייה שנטה אלינו חסד עם נשיאות חן מיוחדת, והסכים לעשות הכל בכדי שהשטח כולו יוחזר לידים של יהודים.

כמובן שכל אלה לא עלה לנו ב'ידים ריקניות' – מחיר כסף רב לבית המשפט כבר יצא מתחת ידינו, כמו גם דמי 'לא יחרץ' לראש-העירייה ולכנופיה דיליה כדי שהכל יעבור בשלם.

להוציא לאור תעלומה

גם נעשתה עבודת בירורים יסודיים ומייגעים בארכיוני העירייה וברישום המעטריקל"ס ובשאר מקורות, בכדי להוודע ולהבהיר פרטים עלומים ולוטים, וכן מי ומי טמונים שם. נתברר שחוץ מהר"ר **יוסף יוזפא** ז"ל הי"ד הנ"ל, טמון שם גם:

- בנו **ר' משה** ז"ל [שנפטר (י"ח סיון תרל"ח) בצעירותו בגיל שלשים וארבע ממחלת טיפוס ה"י].
- חותנו הוא הרב **ר' אלחנן הלוי קלאר** ז"ל [שנפטר (כ"ב ניסן תרנ"ד) זקן ושבע ימים בן 105 (רישום המעטריקל"ס של העירייה).
- חותנתו מרת דבורה ע"ה. [תמונה ממצבתה ראה בעמ' 32, ובעמ' 45 מצבה # 9].

דרכי ההצלה בפועל אשר לפנינו

עכשיו עומד לפנינו החלק הארי של העבודה. ראשית כל **לבנות גדר וחומה סביב כל השטח** בכדי להבטיח את המקום שלא ישלטו בו זרים. אח"כ לפנות ולנקות את המקום ביסודיות; לעבוד על גילוי וזיהוי המצבות החסרים; לתקן ולשפץ את הכל, וכו' וכו'.

כמובן שמלאכה כזו אינה קלה בכלל, והיא צריכה להעשות ע"י חברה עם נסיון בענינים אלו.

לאור הקשרים הרצויים שנרקמו בין ראש העירייה לבין אנשי הוועד, הוחלט לעשות כפי מבוקשו של ראש העירייה שהעבודה תיעשה ע"י חברות בנייה ממדינת סלובקי'. פנינו איפוא לכמה חברות העוסקות בזה, ואחרי משא ומתן והערכות-שומא באנו להסכם עם חברה מומחית שהציגה בפנינו את מחירם: סכום של **קרוב לעשרים ושמונה אלף יורו (בערך $38,000)**. – זאת מלבד ההוצאות המשפטיות בכדי להוציא השטח מידי הנכרים – שכבר עלה לסכום של קרוב **לחמשת אלפים יורו** (בערך **$7,000**) לבינתיים.

כולנו כאחד יחד

כפי הנראה לא נותר מהר"ר **יוסף יוזפא** ז"ל הי"ד זרע של קיימא אתנו עלי אדמות, ואין מי שיאמר קדיש אחריו וישמור היארצייט, שכנראה זוהי הסיבה שעד עתה לא הי' מי שישא עין וידאג על מקום קבורתו ולדרוש בשלומו, כפי שנעשה בשאר בני החת"ס זצ"ל שכולם נתחדשו ונשתמרו.

ובהיות כן **הרי זה איפוא בבחי' מת מצוה שכולם קרוביו ומחויבים להזקק ולעשות למען כבודו וכבוד אביו הגדול מרן החתם סופר** זצ"ל.

והא לך לשון מרן החתם סופר זצ"ל בשו"ת (ליקוטי שו"ת חלק יו"ד סי' ל"ז) וז"ל: "**לבנות חומה לשמירת המתים המופקרים... צורך יותר מתכריכים ומלבושיהם... ומי המסתפק בזה**".

ישראל קדושים אשר כבוד מרנא ורבנא החתם סופר זצוק"ל יקר בעיניכם! לב מי לא יחרד לשמוע בקול מרנא ורבנא כשהוא נוגע ליקרא דילי' בכבודו ובעצמו.

הבו בני אלים ותנו כבוד לתורה ולקדושים אשר בארץ המה ופתוח תפתחו את ידיכם במלוא חפניים. ומגנזי מרומיו יגן זכותו הגדול להושיעכם במלוא חפניים ברכות וישועות.

בס"ד

עשה למען שוכני עפר

קריאה דחופה שילהי סיון תשע"ד

ככל הדברים האלה וככל החזיון הזה אשר ראו עיניכם בחוברת הזאת אשר לפניכם,
התחילו העסקנים לעשות לפני כשנה.
אמנם כעת, לעת צאת החוברת ממכבש הדפוס, נפל דבר בישראל, והמגבית הפכה את פניה ל

"מגבית הצלה דחופה" !

בהגיעו העסקנים אל הבית-עלמין כדי להתחיל בפועל במלאכה, חיל ורעדה אחזתם.
נדהמו ממה שראו עיניהם ונרתעו לאחור! בנחלת ה' שלטו בה ידי זרים ר"ל!

בעלי מפעל הלבנים השתלטו על כל השטח,

ולא די בצרות הראשונות מה שעשו עד כה, הן עתה הוסיפו את ידם שנית וגזלו וחמסו שטח נוסף נכבד אשר רמסוהו. כמהפכת סדום ועמורה חללוהו! עקרו ושברו מצבות קדש והשתלטו על השטח בראוי כבמוחזק.

לא עת לחשות! המועד האחרון תם ועבר!!

במצב איום כזה כלו כל הקיצים ואָפֵס כל פנאי. ההכרח לפעול במהירות החץ

להקיף חומה וגדר סביב בית החיים תיכף ומיד!

אשר בתרומת ידכם נוכל לפעול בעזהשי"ת

להציב גבולי הקדושה כבראשונה ולשמור את מקום מנוחת קדשם.

אחינו כל בית ישראל! החלצו חושים ולא תבואו לראות כבלע את הקודש חלילה,
אנא התעוררו נא קומו נא בכל אמיצת כח

למען הציל יקרת כבודו הרם של

מאור הגולה מרן קוה"ק החתם סופר זצוק"ל

שהוא אישון ובבת עינו עם ישראל די בכל אתר ואתר למען יקרא דמותא.

זכות הגדולה של מרן קוה"ק החת"ס זצוק"ל יעמוד ויגן לכל המשתתפים ועושים למען הרמת כבודו ויתברכו ממעון הברכות וארובות השמים יפתחו להריק ולהמטיר עליכם בשפעות רב טוב במלא חפנים בטיבותא בברכה והצלחה בכל אשר תפנו ויהי נועם ד' במעשי ידיכם עד בלי די.

צילומי כתבות

ציון פון הר״ר יוסף יוזפא הי״ד זון פון מרן החתם סופר זצ״ל אַנטדעקט אין אַ גאָר פאַרנאַכלעסיגטן מצב

– אין סכנה פון אויסגעריסן ווערן –

שוראָווצע, סלאָוואָקיי. – צווישן די קינדער פון מרן קודש הקדשים רשכבה״ג בעל חתם סופר זצ״ל זי״ע, איז אויסער די צוויי באַקאַנטע: הגה״ק בעל כתב סופר זצ״ל און הגה״ק ר׳ שמעון סופר אב״ד קראַקאַ זצ״ל, אויך געווען נאָך אַ זון, וואָס האָט געהייסן הר״ר יוסף יוזפא ז״ל. [ער איז געווען דער שווער פון הרה״ג ר׳ יודא גרינוואַלד זצ״ל אב״ד סאַטמאַר ובעל זכרון יהודה].

הר״ר יוסף יוזפא ז״ל האָט געוואוינט אין דער שטאָט שיראָוויץ, און איז ליידער אומגעקומען דורך אַ גוי אין עלטער פון 58 יאָר, הי״ד. איבער זיין טראַגישער פטירה ל״ע און דאָס וואונדערליכע אופן וויאַזוי ער איז געקומען צו קבורה, ווערט געבערענגט אין ספר זכרון למשה, די תולדות החת״ס וואָס איז ערשינען צום הונדערטסטן יאָר פון זיין הסתלקות, ווי ס׳שרייבט עס דאָרט אין אַ בריוו פון הג״ר פישל סופר־זוסמאַן ראב״ד בודאַפּעסט, ווי פאָלגט:

זומער שנת תרמ״ג איז אָנגעקומען די נישׁמה־גוטע און ווייטאָגליכע שמועה אַז ר׳ יוזפא שרייבער ע״ה דער דריטער זון פון הייליגן חת״ס ז״ל, וואָס וואוינט אין שיראָוויץ סמוך לגאַלגאַץ [אויף דייטש: פריישטאַט. המעתיק], איז געהרג״ט געוואָרן דורך זיין בעל חוב אַ גוי, אויפ׳ן פעלד, ווען ער איז געפאָרן קיין פריישטאַדטל אויף זיין וואגן. אַ וואונדער, אַז דער בעל עגלה איז אנטלאפן, און די פערד האָבן זיך פון זיך אליינס אויסגעדרייט, האָבן געבערענגט דעם פאַרוואונדעטן און געהרג׳טן ר״ל צו זיין הויז, אָן קיין בעל עגלה, ביז צו זיין אייגן הויף, דאָרט איז זיין דיינער נפש אויסגעגאַנגען.

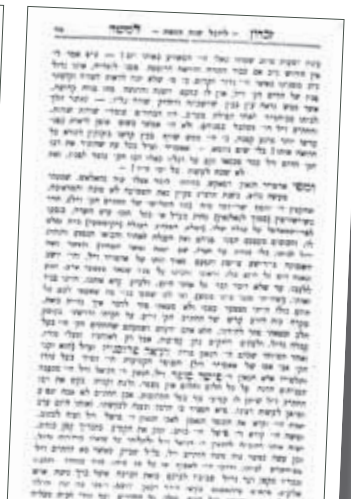

ער פאַרציילט דאָרט וואָס זיין רבי הגאון מפאקש [הרהגה״צ ר׳ אליעזר זוסמאן סופר] זצ״ל האָט די שרעקליכע טראַגעדיע ר״ל תולה געווען, אויף דעם וואָס זיין טאַטע דער הייליגער חת״ס זצ״ל האָט מיט יאָרן פריער געשריבן אַ געוויסע קמיע און זיך דערמיט פאַרטשעפּעט מיט די חיצונים. עס האָט בשעתו אויסגעקלאַפּט אויף ר׳ יוסף יוזפא זייענדיג נאָך דאַן אַ קינד, און ווי עס ווייזט אויס איז נאָך געבליבן אויף אים אַ רושם, זע דאָרט באריכות. ואכמ״ל.

מיט די אויבנדערמאַנטע שורות, האָט זיך באַגעגענט הר״ר אברהם זילבערמאַן הי״ר פון אַנטוווערפּען, דער אַרויסגעבער פון ספר ״מורה דרך למקומות הקדושים באונגאַרן״, זייענדיג אַסאַך עוסק מיט אַלעם וואָס איז נוגע צו אינפאָרמאַטיווע שייכות פון בתי חיים ובפרט ציון המצויינת של החתם סופר זצ״ל אין פּרעשבורג ווי אויך בניו ומשפחתו. [אגב, ער איז יעצט אינדערמיט פון אַרבעט אויף אַ ביכל איבער דעם ציון החתם סופר, מיט דעם פיל מיט־געמאַכטער היסטאָריע פונעם בית החיים, פונעם סאַמע אנהויב פאַר בערך 700 יאָר צוריק; דורכלויפנדיג די יאָרן פון חתם סופר ז״ל; ווייטער ביי די קריג די יאָרן ווי מיט וואונדערליכע סייעתא דשמיא איז יאָרן ווי מיט וואונדערליכע סייעתא דשמיא איז געראַטעוועט געוואָרן די קליינטשיקע חלקה פונעם חתם סופר און נאָך בערך 34 רבנים; און געענדיגט מיט דעם איצטיגן איבערגעבויטן אויסקוק, בצירוף די תולדות פון די 34 רבנים, און נאָך].

ווי געזאָגט, איז ער דורך זיין אַרבעט צוגעקומען צו דער אינפאָרמאַציע וואו דער יונגסטער זון פון חתם סופר זצ״ל איז באַהאַלטן געוואָרן, און האָט באַשלאָסן אַז ס׳איז געקומען די צייט צו טאָן למען כבוד החתם סופר זצ״ל, און אַפּילדזוכן דעם בית החיים וואו ס׳ליגט זיין יונגסטער זון, צו זען וואָס עס טוט זיך דערמיט.

זוכנדיג, איז טאַקע אָפּירגעקומען אין סלאָוואַקיי די שטאָט שיראָוויץ, מיט׳ן היינטיגן נאָמען ״שוראָוועצע״ [rovce], וועלכע געפינט זיך בערך 15 קילאָמעטער (9 מייל) אַוועק פון שטאָט ״העלאַהאַוועץ״ דאָס איז דער אַמאָליגער ״גאַלגאַץ״ אין אונגאַריש און ״פריישטאַטל״ אין דייטש. די שליחים, וועלכע זענען ספּעציעל אַהין אַראָפּגעפאָרן, האָבן נאָך גרויסע שווערינקייטן, רעדנדיג מיט דעם און מיט יענעם ביז מיטן מאַיאָר פונעם שטעטל, ענדליך באַוויזן מיט גרויס סייעתא דשמיא צו טרעפן דעם בית החיים, האַרט הונטער אַ גרויסער געביידע פון אַ ציגל פאַבריק.

עס זאָגט זיך אַזוי ״בית החיים״ — אָבער דער אויסקוק איז ליידער גאָר ווייט דערפון. נישט ווערנדיג באַטרעטן דורך אידן, מסתמא זייט די קריג, איז דאָס ליידער גאָר שרעקליך נאָכגעלאָזט און פאַרנאַכלעסיגט. עס קוקט אויס גיכער ווי אַ וואַלד, פון די אַלע ביימער וואָס זענען אַרויסגעוואָקסן במשך די לאַנגע יאָרן, און האָבן איינגעוואָרפן רוב רובם פון די מצבות. די עטליכע מצבות וואָס שטעקן אַרויס אַביסל זענען טאַקע פון די תר״מ־תר״נ יאָרן. עס איז אוממעגליך געווען ווייטער צו זוכן עפּעס אין דעם איצטיגן מצב.

בנוסף צו דעם, איז אַ חלק פונעם בית החיים פאַרכאַפּט געוואָרן דורך דעם ״ציגל פאַבריק״ וועלכע האָבן זיך גאַנץ פיין ׳באַקוועם׳ געמאַכט אינעם אומבאַנוצטן שטח פון זייער ״בעק יאַרד״ אומגעשטערט.

ראשית לכל, אויף אָפּצוראַטעווען דעם בית החיים, דאַרף מען ווי פאַרשטענדליך דאָס אַרויסנעמען פון זייערע הענט. אין די איצטיגע טעג איז געשאַפן געוואָרן אַ קאָמיטע וואָס זיצט צוזאַמען מיט די אינסטאַנצן, און די אידישע געמיינדעס וועלכע האָבן דאָס אָפיציעלע געזעצליכע בעלות אויף דעם שטח פון בית החיים, און קענען האָפנטליך בע״ה דאָס צוריק אַרויסנעמען פון די גוי־אישע הענט, און אַרומצוימען ווי ס׳פאַדערט זיך.

דערנאָך קען מען בע״ה אויסרייניגן דאָס פּלאַץ, און דערמיט ערמעגליכן צו געפינען בע״ה די מצבה פון הר״ר יוסף יוזפא ז״ל.

פאַרשטייט זיך אַז אַזאַ אונטערנעמונג איז נישט קיין לייכטע אַרבעט, און עס מוז געטון ווערן דורך אַ פירמע וואָס האָט ערפאַרונג.

ישראל קדושים וואָס כבוד מרן החתם סופר זצ״ל יקר בעיניהם ווערן געבעטן: כאַפּט אַריין דעם זכות נשגב, מציל צו זיין דעם ציון פון פאַרלוירן גיין און פאַרניכטונג! פאַר נישט אַזאַ גרויסע סומע קענט איר זיך איינקויפן די אומגעהויערע מצוה פון אָפּגעבן אַ ריכטיגן כבוד פאַר רבן של ישראל דער הייליגער חתם סופר, און ראַטעווען פון בזיון וחילול דעם ציון פון זיין יינגסטן זון ז״ל. וזכותו הגדול יעמוד בעדיכם להוושע בתשועת עולמים.

מעלדט אייך צו ״ועד להצלת ציון של הר״ר יוסף יוזפא בן החתם סופר זצ״ל״.

אימעיל: vaadshirovitz@gmail.com.
טעל: 444־580־486־32+
(פון אמעריקע: 444־580־486־32־011).

די מעשה מיט ר׳ יוסף יוזפא ווי אזוי ער איר בעווה״ר גע׳הרג׳עט געוואָרן דורך אַ גוי - וואָס איז אים שולדיג געווען געלט - פאָרנדיג אויפן פעלד, דער גוי דער בעל עגלה איז אַנטלאָפן, און די פערד זענען אליינס צוריק געפאָרן ביז זיין חצר וואו ער איז דערנאָך נפטר געוואָרן

עיתון ׳דער איד׳ עש״ק דברים תשע״ג

שברי מצבות פזורות במקומות שונים באיזור בו היה בית העלמין

1. ציון — הלא תשאלי

מצבת קברו של רבי יוסף יוזפא סופר זצ"ל, בנו השלישי של מרן החתם סופר ז"ע, נעלמה בעזובה המבישה של בית העלמין בשיראוויץ — סלובקיה. גילויים מפרטים עלומים

בין בניו של מרן החת"ס זי"ע, מלבד שני הגאונים הנודעים, רבי אברהם שמואל בנימין — בעל הכתב סופר ורבי שמעון סופר אב"ד קראקא, זצ"ל, היה עוד בן, הר"ר יוסף יוזפא ז"ל.

נולד בשנת תקפ"ה בפרשבורג לאביו מרן החת"ס, זוגתו מרת שרל בת רבי אלחנן משיראוויץ [נפטרה ו' אייר תרע"ט ומנו"כ בסאטמר], וגר ליד חמיו. ילדיו: משה, ריזל — שנישאה לרבי יודא גרינוולד זצ"ל, אב"ד סאטמר ובעל זכרון יהודה, ועקיבא יהודה לייב סופר, שהיה נשוי למרת אסתר, בת דודו רבי יוסף גינז-שלזינגר מווינה ומנו"כ בהר הזיתים בירושלים.

מרבי יוסף יוזפא לא נשארו צאצאים, כי לבן משה ולבת שלו אשת רבי יהודא גרינוולד לא היה זש"ק, והם קבורים ליד אמם, בסאטמר.

רבי יוזפא היה ת"ח וצדיק תמים. בשנת תרי"א כשחנך ס"ת שלו, נשא דברים אחיו בעל הכתב סופר זצ"ל, שאמר כי היה 'מרומם ונעלה במדות נפלאות, ובפרט בענות צדק שלו'. נפטר ט"ז תמוז תרמ"ג. תשובות אליו: שו"ת כתב סופר חאו"ח סי' לג. חיו"ד סי' קכט.

רבי יוזפא, היה איש צדיק ולמדן גדול, התגורר בשיראוויץ, נרצח בפרשבורג ע"י גוי, בעל חובו, בהיותו בגיל 58, הי"ד, במהלך מסחר. הובא לקבורה בכבוד, בהלוויה גדולה. לאחר הרצח עברה אלמנתו עם ילדיה הקטנים, לסאטמר שברומניה.

רבי יוזפא מוזכר בצוואת אביו החת"ס: הנה בענין חלוקת עזבוני לאחר אריכת ימים ושנים... בני הבחור יוזפא שי' עודנו רך בשנים מאוד, ע"כ בקשתי מאלופי' אפוטרופסים הממונים בקהילתנו שישימו עיניהם פקיחא עליו בענין חלקו חלק ירושה, ולהביאו לתכלית נכון על התורה ועל העבודה... חיבורים שלי... שייכים לבדם ליורשי דאורייתא הם שלשה... והבחור ר' יוזפא שי' (צוואת החת"ס, משנת ת"ר).

מרן החת"ס כיבד את חמיו לעתיד של רבי יוזפא: שמעתי מפ"ק אדמו"ר הגה"ק דודי מה"ר יודא גרינוואלד, חמיו של דודינו הרבני מו"ה יוזפא סופר זצ"ל שהיה דר בכפר שירוויטץ. הנגיד ר' אלחנן ז"ל, בא פעם א' לפרשבורג לשמוע עצת בעל החת"ס זצ"ל בענין הישוב שלו, שהיה הגבאי שלהם. כשנפטר מהחת"ס, היה מלווה אותו הרבה יותר מהרגלו עם אחרים, עד שהיה לפלא בעיני בני ביתו. ואחר כמה שנים, ואחר פטירת החת"ס, כשנעשה דודי ר' יוזפא זצ"ל חתנו, אז הבינו פשר הדבר, שבוודאי ראה ברוח הקודש אשר עליו, שר' אלחנן הנ"ל עתיד להיות מחותנו (הגרא"ח פרידמן דומ"צ סאטמאר — זכרון למשה סו ע"א).

על פטירתו הטראגית של רבי יוזפא והאופן שבו הובא לקבורה בדרך פלאית, מובא בספר זכרון למשה (תולדות החת"ס לשנת המאה להסתלקותו) במכתב מהרה"ג רבי פישל סופר-זוסמאן ראב"ד בודאפעסט:

בקיץ שנת תרמ"ג הגיעה השמועה הנוראה שהר"ר יוסף שרייבר ע"ה — הבן השלישי של קוה"ק החת"ס ז"ל, המתגורר בשיראוויץ סמוך לעיר גאלגאץ [בגרמנית: פריישטאטל], נהרג ע"י נכרי בעל חוב שלו, על השדה בעת שנסע לפריישטאטל על מרכבתו. ופלא הוא שהנכרי בעל העגלה נמלט, והסוסים הסתובבו על אתר וחזרו לעיר והביאו את הפצוע עד לחצר ביתו, ללא בעל עגלה, שם יצאה נשמתו בטהרה. (ראה שם מה שהוא מספר על רבו, הגאון מפאקש [הרה"ג רבי אליעזר זוסמן-סופר זצ"ל] שתלה את הטרגדיה הנוראה ע"כ שאביו החת"ס כתב שנים רבות לפני כן קמיעה והתנגש שם עם החיצונים, וזה כנראה פגע בר' יוסף יוזפא בהיותו עוד ילד קטן וכנראה נותר עליו עוד רושם).

כאשר באה השמועה ביידישע צייטונג, ותפגם מאוד רוחו של אדמו"ר ז"ל, והיה ישב ונאנח כל היום כולו, וראינו והכרנו על פניו שמאד מצטער את עצמו, ונגע ללבבו, עד שלא דיבר דבר כל אותו היום.

ולעת ערב קרא אותנו... אמר לנו: שמעו בני מה שאספר לכם, כל היום כולו הייתי מצטער עצמי, ולא מצאתי פתר לדבר איך נהיית כזאת, מקרה כזה לזרע קודש של החת"ס הק' זי"ע, עד שחקרתי ודרשתי בעומק הלב, ומצאתי פתר לחידתי. הלא אתם ידעתם ושמעתם שהחת"ס הק' היה בעל קבלה גדול, לעתים רחוקות נתן קמיעות, אבל רק לאוהביו ובעלי סודו, ואחד המיוחד שבהם היה הגאון מו"ה דניאל פרוסטנ-יץ זצ"ל, וסופר הקמיעות היה תמיד בעל סודו ותלמידו, א"א הגאון ר' פישל סופר ז"ל. הגאון ר' דניאל ז"ל היה מתענה תעניתים הרבה על כל חלום וחלום אין מספר, ולעת זקנותו ביקש את רבו החת"ס ז"ל שיתן לו קמיע נגד בעל החלומות, אכן החת"ס לא אבה שמוע ומיאן לעשות רצונו.

ר' אברהם זילברמן

פעם אחת הפציר בו הרבה ונענה לבקשתו, ואותו היום ערב שבת היה, וקרא את הסופר הנאמן, אבי הגאון ר' פישל ז"ל, וצווה לכתוב, ומשה היה קורא ור' פישל היה כותב, ונתן את הקמיע בתכריך קטן כנהוג, וצוה אותו להוביל להגאון ר' דניאל ז"ל, ולתלותו על צווארו בזהירות גדול, וכן עשה כאשר צוה משה החת"ס ז"ל.

בליל שב"ק כאשר בא החת"ס ז"ל מבית הכנסת לביתו, ודרכו היה לאסוף את כל בני ביתו, בניו ובנותיו וחתניו ונכדיו מקטן ועד גדול סביביו, לברכם בזאת הברכה אשר ברך משה איש אלקים, פתאום בהתאספם, בקשו הילד הקטן יוזעפ, ויפנו כה וכה, והילד איננו. בקשו וחפשו בכל הבית כולו, כל החדרים וכל חורי הבית מעליה ועד המרתף, ולא מצאו הילד יוזעפ. והחת"ס חרד חרדה גדולה למאד, וקרא בקול: יוזעפ איז ניכט דא, איך האבע גלייך ניכט וואלען אנפאנגען מיט דעם בעל דבר, לויפט צו ר' פישל, ער זאלל גלייך קאממען. ר' פישל בא, והחת"ס שאל אותו אם תלה הקמיע בזהירות על צווארו של ר' דניאל כאשר צוה אותו, וביחוד אם היה זהיר שהכתב, דהיינו האותיות, יהיה תלויין ישר, ולא נהפכו ממטה למעלה בכתב מהופך. והשיב, כי ודאי עשה כאשר צוה לו רבו הקדוש. ובכל זאת לא נחה דעתו, ולא שקטה רוחו של החת"ס הק', וצוה לו שילך מיד לר' דניאל, ויפתח הקמיע לראותו, וכן עשה, וראה שבאמת קרה לו מקרה בשגגה ובבלי דעת, והקמיע היה תלוי בכתב מהופך מלמטה למעלה, ותקנו תיכף על מכונו האותיות מלמעלה ללמטה. אחרי כן הלכו עוד הפעם לבקש הילד בחורין ובסדקים, ומצאו התינוק מושלך בביהכ"ס ונתעלף.

ולפי השערתי (אמר מעתה אדמו"ר הג' דפאקש), מאותו שעה בודאי נשאר עוד קצה קליפה ורוח מסאבה בהילד הזה, עד שדבק בו תמיד, ועד שלט בו, והיה כח בהערל הזה לפצוע בו ולהרגו ר"ל לעת זקנותו (הגרא"פ זוסמן-סופר ראב"ד פעסט — זכרון למשה דף מד).

אגב, בליקוטי חבר בן חיים, כרך ה' י"ד עמ' א, יש דרוש לפ' דברים תר"ס, הספד על שלושה אישי תורה, ביניהם הרב יוזפא סופר, אך בתוך הדרוש אין התייחסות לאף אחד מהשלושה שמוזכרים בכותרת.

2. הפתרון הצפוי

יתכן וקרוב מאד פתרון התעלומה

בפרשה זו, במיוחד בגילוי המצבה, התעסק הר"ר אברהם זילברמן מאנטוורפן, מו"ל הספר "מורה דרך למקומות הקדושים בהונגריה", המתעסק רבות באיסוף מידע בנוגע לבתי החיים ובפרט ציון בעל החת"ס זצ"ל בפרשבורג, ובני ביתו [אגב, הוא כעת עסוק בהפקת ספר על ציון ומערת החת"ס, ובכל הנוגע לבית העלמין בפרשבורג, מאז לפני 700 שנים; עבור דרך שנות חייו של החת"ס זצ"ל; והלאה בשנות המלחמה ובדרך נס נותרה חלקת החת"ס ועוד 34 רבנים; ועד למראה הנוכחי של המערה והסביבה, בצירוף תולדותיהם של 34 הרבנים, ועוד].

כאמור, תוך כדי עבודתו, הגיע למידע היכן מקום קבורת בנו של החת"ס והיכן נטמן בבית העלמין, לכבודו של החת"ס, וכל המשתמע מכך.

תוך כדי החיפושים, התגלה מקומו בעיר שיראוויץ, ושמו היום שוראוצע, הנמצא 15 ק"מ מהעיר הולוהוביץ שהיא לשעבר גאלגאץ בהונגרית, ופריישטאטל בגרמנית.

השליחים שנסעו לשם במיוחד ושוחחו עם רבים במקום, ובמיוחד עם ראש העיר, מצאו את מקום בית העלמין, שנחרש כמעט כולו — מאחורי בית חרושת ללבנים. המראה רחוק מלהיקרא בית עלמין, הרי מאז מלחמת העולם, לא דרך יהודי במקום, והעזובה רבה, נראה יותר כיער, וכל העצים שגדלו במשך השנים, הרסו את רוב המצבות, ומעט המצבות שבולטות מהקרקע, הן משנות תר"מ-תר"נ. לא היה מצב שימצאו משהו במצבו הנוכחי. בנוסף לכך, רוב בית העלמין נתפס ע"י בית החרושת ללבנים, שהרגישו טוב במקום ואכן התפרסו, ללא שום הפרעות, על השטח כולו.

ראשית, כדי להציל את שטח בית העלמין, יש להוציאם מידיהם. ואכן, לאחרונה מתנהלות שיחות עם המקומיים, ובמיוחד עם ארגונים יהודיים המתמחים בנושאים אלו, מבחינה חוקית, ובתקווה שהללו יעזבו, ויבנו גדר סביב בית העלמין.

לאחר מכן יש לנקות את המקום, בתקווה למצוא את מצבת קברו של ר' יוסף יוזפא ז"ל. ברור שמעמסה זו אינה דבר קל, והיות והמטרה חשובה ודחופה, יש לקוות שהמצבה תימצא ומהנסיון, שבמקרים כאלו, מוצאים עוד דברים חשובים להביא דברים על תיקונם.

ת.נ.צ.ב.ה.

עיתון 'המודיע' עש"ק ואתחנן תשע"ג

צילומי רשמי זכרונות מימי קדם

בעזהשי"ת

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ט

ספר

זכרון למשה

כולל תולדות ומאורעות שונים. חדושי תורה בהלכה ואגדה. מנהגים וספירים. מאת איש חי רב פעלים. אביר הרועים צדיק וקדוש עליון שר התורה. מנורה הטהורה. אספקלריא המאירה. המפורסם לשם ולתהלה רשכבה"ג

מו"ה **משה סופר** זצ"ל

— בעל ה„חת"ם סופר" —

אספתים ולקטתים מספרים שונים. ומכתבי נבונים: לרגלי יובל „שנת המאה" להסתלקות מרן הגאון זל"ה.

אנכי הצעיר המצפה לישועה בכלל ישראל

יוסף הכהן שווארטץ

רו"מ דחברת „מחזיקי תורה" פה גרוי"ד יצ"ו.

שנת תרחם ציון לפ"ק.

נדפס בדפוס המשובח והמפואר של

בנימין זאב רובינשטיין

פה אראדעא (גראָסוואַרדיין) יצ"ו

Tipografia VILHELM RUBINSTEIN Oradea

CENZURAT

צילום מספר "זכרון למשה"

עיניו דמעות מרוב שמחה כאלו הי׳ המאורע באותו יום! — כ״ם אמר לי: אין חידוש כ״כ אם כבוד התורה והיראה הרוממת מפני לומדיה, אינו גדול כ״כ בזמנינו כאשר הי׳ בדור הקדום, כי מי שלא זכה לראות הצורה וקלסתר פניו של החת״ם הק׳ ז״ל. אין לו כמעט השגה והרגשה מהו צורה קדושה, אשר ממש נראה עין בעין שהשכינה ורוח״ק שורה עליו. — כאשר הלך לביתו מביהמ״ד לאחר תפילת מעריב, היו הבהורים עומדי׳ שורות שורות, והחת״ם ז״ל הי׳ מסתכל בפניהם, ולא הי׳ אפשר בשום אופן לראות בפני קדשו יותר מרגע קטנה, כי הי׳ ממש שורף בעין קדשו בזקוקין דנורא כל הרואה אותו! כלי שום נוזמא, — ואמו״ר זצ״ל בכל עת שהזכיר את רבו הק׳ החת״ם ז״ל עמד מכסאו וקם על רגליו כאלו רבו הק׳ עומד לפניו, זאת לא שכח לעשות כל ימי חייו! —

ומפי אדמו״ר הגאון דפאקש, בהיותי לומד אצלו עוד בהאלאש, שמעתי מעשה נורא, בשנת תרמ״ג בקיץ באה השמועה לא טובה והמראיבה, שהקצין ר׳ יוזפ שרייבער ע״ה (בנו השלישי של החת״ם הק׳ ז״ל), הדר בשיראוויטין (סמוך לנאלגאין) נהרג מערל א׳ בעל חובו ע״פ השדה, בנסעו לפ־יישמארטל על ענלה שלו, (ופלא, המנהיג הענלה (הקוטשער) ברח ופלט לו, והסוסים מעצמם הפכו פניהם ואת הענלה לאחור והביאו הנפצע והנהרג ר״ל לביתו, בלי מנהיג עד חצרו, שם יצאה נפשו הטהור) וכאשר באה השמועה ביידישע צייטונג ותפעם מאוד רוחו של אדמו״ר ז״ל, והי׳ יושב ונאנח דום כל היום כלו, וראינו והכרנו על פניו שמאד מצטער א״ע, ונגע ללבבו, עד שלא דיבר דבר כל אותו היום, ולע״ע קרא אותנו, היינו בניו ואותי, (שהייתי מבני ביתו ממש), וא׳ לנו שמעו בניי מה שאספר לכם, כל היום כולו הייתי מצטער עצמי ולא מצאתי פתר לדבר איך נהיית כזאת, מקרה כזה לזרע קדש של החת״ם הק׳ וי״ע, עד חקרתי ודרשתי בעומק הלב ומצאתי פתר לחידתי, הלא אתם ידעתם ושמעתם שהחת״ם הק׳ הי׳ בעל קבלה גדול, ולעתים רחוקים נתן קמיעות, אבל רק לאוהביו ובעלי סודו, ואחד המיוחד שבהם הי׳ הגאון מו״ה **דניאל פרוסניץ** זצ״ל (הוא זקני הק׳ אבי אמו של אמו״ר ז״ל) והסופר הקמיעות הי׳ תמיד בעל סודו ותלמידו א״א הגאון ר׳ **פישל סופר** ז״ל, הגאון ר׳ דניאל ז״ל הי׳ מתענה תעניתים הרבה על כל חלום וחלום אין מספר, ולעת זקנותו בקש את רבו החת״ם ז״ל שיתן לו קמיע׳ נגד בעל החלומות, אכן החת״ם לא אבה שמ״ע ומיאן לעשות רצונו, פ״א הפציר בו הרבה ונענה לבקשתו, ואותו היום ערב שבת הי׳ וקרא את הסופר הנאמן לאבי הגאון ר׳ פישל ז״ל וצוה לכתוב, ומשה הי׳ קורא ור׳ פישל הי׳ כותב, ונתן את הקמיע בתכריך קטן כנהוג, וצוה אותו להובילו להגאון ר׳ דניאל ז״ל ולהלותו על צוארו בזהירות גדול, וכן עשה כאשר צוה משה החת״ם ז״ל. בליל שב״ק כאשר בא החת״ם ז״ל מביהכנ״ס לביתו, ודרכו הי׳ לאסוף אז כל בני ביתו, בניו בנותיו וחתניו ונכדיו מקטן ועד גדול סביביו לברכם בזאת הברכה אשר ברך משה איש אלקים, פתאם בהתאספם בקשו הילד הקטן יוזעפ, ויפנו כה וכה והילד איננו! בקשו וחפשו בכל הבית כולו, כל החדרים וכל הורי הבית מעליה

צילום מספר "זכרון למשה"

ועד המרתף ולא מצאו הילד יוזעפ! והחת״ס ז״ל חרד חרדה גדולה למאד וקרא בקול: יוזעף איזט ניכט דא, איך האבע גלייך ניכט וואללען אנפאנגען מיט דעם בעל דבר, לויפט צו ר׳ פישל, ער זאלל גלייך קאָממען! ר׳ פישל בא, והחת״ס שאל אותו אם תלה הקמיע בזהירות על צוארו של ר׳ דניאל כאשר צוה אותו, וביחוד אם הי׳ זהיר שהכתב דהיינו האותיות יהי׳ תלויין ישר, ולא נהפכו ממטה למעלה בכתב מהופך? והשיב, כי בודאי עשה כאשר צוה לו רבו הקדוש! ובכ״ז לא נחה דעתו ולא שקטה רוחו של החת״ס הק׳ וצוה לו שילך מיד לר׳ דניאל ויפתח הקמיע׳ לראותו, וכן עשה, וראה באמת קרה לו מקרה בשגגה ובבלי דעת, והקמיע הי׳ תלוי בכתב מהופך מלמטה למעלה, ותקנו תיכף על מכונו האותיות מלמעלה ולמטה, אחרי כן הלכו עוד הפעם לבקש הילד בחורין וסדקי׳ ומצאו התינוק מושלך בביהכ״ם ונתעלף! ולפי השערתי (אמר פעתה אדמו״ר הנ׳ דפאקש), מאותו שעה בודאי נשאר עוד קצת קליפה ורוח מסאבה בהילד הזה, עד שדבק בו תמיד, ועד ששלט בו, והי׳ כח בהערל הזה לפצוע בו ולהרגו ר״ל לעת זקנותו!! דברים אלו שמעתי מפי קדשו ממש של אדמו״ר זצ״ל בהאלאש, — [[שו״ר כי קצת ממעשה זו נזכרה בחיט המשולש]]. —

והנה יש בידי כתב ידו של החת״ס הק׳ זי״ע „פסק דין״ שיצא ממנו ובית דינו, ואעתיק לשונו: בעזהי״ת! למשפטים עמדו היום ה״ה כה׳ ליב „ הערשין הויזער, תבע את התורני מו״ה דוד צבי סופר נ״י ע״ד חלקו „ בסרסריאות מבית ידוע בנאפנאסין, והאריכו בטענותיהם זה מול זה, ואחר „ העיון הדק היטב בכל דבריהם, ראינו שאין ממש בכל דברי התובע הנ״ל, „ וכל טענותיו ותביעותיו כאין וכאפס נחשבו עפ״י דתה״ק, היינו בענין „ מכירת הבית הנ״ל, ומ״מ דברנו על לב התורני ר׳ דוד צבי הנ״ל משום „ ועשית הישר וטוב, ולהוציא מדעת התובע הנ״ל, שר׳ דוד צבי יתן תיכף „ לכה׳ ליב הנ״ל סך כ״ה זהו׳ ו״ו (וויענער וועהרונג) ובזה מסולקי׳ זה „ מזה, ואין לזה על זה בענין סרסריאות של מכירת בית הנ״ל שום מענה „ ומענה, — ולראי׳ בעה״ח סק״ק ס״ב נגהי ליום ב׳ ג׳ ניסן קצ״ט לפ״ק. „ **משה״ה סופר מפפד״מ**, הק׳ ולמן ב״ה משה ז״ל, הק׳ שמעון אפ״ה, ואאמו״ר הי׳ מחשיב הכ״י הזה מאד מאד והי׳ לו יקר מאלפי זהב וכסף ובכל עת שנוטלו בידו והראה אותו לי הי׳ נושקו כר׳ אבא לכיסת עכו (סוף כתובות). —

בס׳ בית נאמן הביא בהקדמה: זאת לפנים במעהרין על הרבנות שאין זקן רשאי לקבל המשרה מיד הקהל עד שלא סמך ידיו עליו רב המדינה למנותו רבי, לכן הלך זקני (הגאון מו׳ יצחק משה פערלס זל״ה) אל הגאון ר״מ בנעט לנ״ש, שהי׳ אז רב המדינה להתיעץ במכתיר ושיעטרהו בהתרת הוראה, ויתן לו רשות להחזיק כשלו, ויען כי כשכבר הימים מצאו הנון וראוי לעטפהו במעטורת זקן, עשה מה שבקש ממנו ונתן לו התרת הוראה, וכשבקש זקני (הנ״ל) לשלם לו את השכר הקצוב, אמר לו: זה ימים רבים לא נתתי התרה כשרה כזו, לכן חייב אתה מן הדין לשלם יתר על הקצוב, ושלם לו, והוא קבל מה שנתן, ואחר שמסר לו את ההתרה ספר לו

צילום מספר "זכרון למשה"

— ב"ה, סאטמאר יצ"ו, שנת תפרי"ח לפ"ק —

בימי העומר, יפרח כתמר; כבוד ידידי יד"ע הרב הגאון המפורסם בעוצם בקיאותו וחריפיתו וכו' וכו' כש"ת מו' **יוסף שוואַרטץ** נ"י מחבר כמה ספרים יקרים ומועילים.

בתשו' ככוד מכתבו, שמחתי מאוד שראיתי שהרבנים הגדולים וכראשם עטר' ראשני הגאון רפ"ב שבמשפחתינו משפחת **החת"ם** זי"ע משעשים ושמחים עם הספר שעוסק בו הרר"ג, ומשבחים ומהללי' את הרעיון הנעלה והנשגב לעורר באופן זה ג"כ זכרונו וזכותו של כקא"ז בעל חת"ם זי"ע בסוף **המאה שנה**, אבל לראבון נפשי אין בידי למלאות רצונו הטהור ולשלוח לו איזה ארגינאל מכתבים אפילו במקצת, כי אין בידי כתב י"ק ממרן בעל **חתם סופר** זי"ע רק קונטרס אחד גדול אגדא על חת"ת מה שא"א להוציא מתחת ידי, רק באופן שיעשה איזה אופן הקליזשע פה בעירנו, ועצתי עוד שיפנה הרר"ג אל ככוד הגאון אבד"ק נאדי פאלו נ"י שבידו כתבי"ק בחתי"ק של בעל חתם סופר א"ז זי"ע, ובוודאי בשמחה ואהבה רבא יתן ליד הרר"ג להוציא לאור מטמון אשר בידו ליתן סאר והדר לספרו הקדוש אשר עוסק בו.— ולא אמנע אנכי ג"כ להגיד מה ששמעתי מפ"ק אדמו"ר הנה"ק מרן החסיד דודי מהר' **יודא גרוו"ד** זי"ע שהי' אבדפ"ק, חמיו של דודינו הרבני טו"ה **יוזפא סופר** זצ"ל שהי' דר בכפר שירוויטץ (עיי' לעיל סימן א'), הנגיד ר' **אלחנן** ז"ל, בא פעם א' לפ"ב לשמוע עצת בעל ח"ם זי"ע בענין הישוב שלו שהי' הנבאי שלהם, כשהפטיר מחת"ם הי' מלוה אותו הרבה יותר מהרגלו עם אחרים, עד שהי' לפלא בעיני ב"ב, ואחר כמה שנים ואחר פטירת החת"ם כשנעשה דודי ר' יוזפא זצ"ל חתנו, אז הבינו פשר הדבר שבוודאי ראה ברוה"ק אשר עליו שר' אלחנן הנ"ל עתיד להיות מחותנו.— ב') כשהייתי בן ה' או ו' שנים שמעתי מאמי הצדקית זי"ע שאביה בח"ם למד בליל ש"ק בעל פה, והלך אנה ואנה בהחדר ולא לכש מנעלים אלא באנפלאות שלא להקיץ את הילדים, ושמחה העצומה ששמח בחג סוכת בפרט בלילה ראשונה של סוכת אין לשער, והרבה בנרות הרבה יותר משאר ו"ט וש"ק זי"ע.— ויתן ה' עזרו מקדש בזכות הצדיקים ויזכה בזכות זה לעושר כבוד ואריכת ימים כחפץ נפשו הטהורה אכיה"ר.—

והנני ידידו המכבדו ומוקירו כערכו הרם ונשא דו"ש באהבה ובלנ"ח,
הק' **אברהם חנוך פ"מ** (דומ"ץ),

צילום מספר "זכרון למשה"

ר׳ יוסף יוזפא זצ״ל

הרבני הנגיד מו״ה יוזפא סופר ז״ל (בן שלישי למרן החתם זי״ע, שם אשתו שרה ע״ה). הי׳ צדיק ונשגב, למדן מפואר, וכמו שכתב אחיו הגאון מרן הכת״ס (תאו״ח סי׳ ל״ג) הרבני המופלג בתוי״ש בנש״ק וכו׳. וראיתי בס׳ זכרון למשה (דף פ׳ א׳) בשם הגר״א חנוך פ״מ ראב״ד סאטמאר זצ״ל הי״ד נכד מרן הח״ס זכי״ע וז״ל: שמעתי מפ״ק אדמו״ר הגה״ק מרן החסיד דודי מהר׳ יודא גרוו״ד זי״ע שהי׳ אב״ד דפ״ק, שחותנו של הרבני מו״ה יוזפא סופר זצ״ל שהי׳ דר בכפר שירוויטץ, ה״ה הנגיד ר׳ אלחנן ז״ל בא פעם אחת לפרעשבורג לשמוע עצת בעל ח״ס זי״ע בענין הישוב שלו שהי׳ הגבאי שלהם, כשהפטיר מחת״ס הי׳ מלוה אותו הרבה יותר מהרגלו עם אחרים, עד שהי׳ לפלא בעיני ב״ב, ואחר כמה שנים ואחר פטירת החת״ס כשנעשה ר׳ יוזפא זצ״ל חתנו, אז הבינו פשר הדבר שבוודאי ראה ברוה״ק שר׳ אלחנן הנ״ל עתיד להיות מחותנו.

זרעם ברוכי ה׳ המה:

א׳). מו״ה עקיבא ז״ל, אשתו מרת אסתר בת ר׳ יוסף שלעזינגער מוויען.

ב׳). מרת ריזל ע״ה, אשת הגאון הצדיק מו״ה יודא גרינוואלד אב״ד סאטמאר זצ״ל בעל שו״ת זכרון יהודה ב״ח. הגה״צ מהרי״ג נולד בברעזאווא (יחד תאומים עם אחיו הרה״ח ר׳ יוסף צבי, חותן הג״ר אברהם חנוך פרידמאן דומ״צ בסאטמאר שליט״א, שהדפיס מהרי״ג דודו ב״ח שבט מיהודא עה״ת, הי׳ נמי מופלג בחסידות ונולד ביום א׳ וגם נפטר בי״ט באדר במאקאווא. למד אצל הג״ר דוד סערדאהעלי אב״ד פישטיאן, ואצל הג״ר דוד דייטש בדיארמאט ואצל הג״ר דוד שיק אב״ד טאקאי, ובשנת תרכ״ו לקח לקח טוב אצל רבו הגאון בעל שו״ת כ״ס בפרעסבורג וגם קיבל הרבה תורה וחסידות מהגהצ״ר הלל ליכטענשטיין מקאלאמעא, ומהגהצ״ר יהושע מבעלז, ונשא בתו של הרהח״ר יוסף יוזפא בן מרן רכבה״ג הח״ס ז״ל, וי״ב שנה ישב אצלו על התורה ועבודה בקדושה וטהרה, בתחלה הי׳ אב״ד סאבאטישט ומשם נבחר לאב״ד באניהאד, ומשם לשוראני, ומשם עלה דאש בשנת תרנ״ה ונבחר לאב״ד סאטמאר והגליל, הי׳ גאון מפורסם צדיק קדוש עליון, חו״פ בוצ״ק מנורה הטהורה, עניו כהלל, זכה וזיכה את הרבים, רבים השיב מעון, תפס ישיבה גדולה ממאתים בחורים ויותר, ויצאו מבית מדרשו רבנים גדולים וצדיקים ובע״ב כולם יראי ה׳ עמודי היראה והדת, נדפס ממנו ס׳ שבט מיהודא עה״ת ב״ח, שו״ת

זכרון יהודא ב"ח, עוללות יהודא על תהלים ועוד יש בכתובים, הגהצרי"ג ז"ל נפטר י"ט אדר זכיעוכי"א.

ולא אמנע מלהציע לזכר עולם מה שראיתי עוד בזכרון למשה (דף נ"ח א') בשם הגרפ"ס זוסמאן זצ"ל ראב"ד בודאפעסט, מהמאורע הנורא שנהרג הר"ר יוזפא סופר זצ"ל בידי רוצחים ר"ל וז"ל: ומפי אדמו"ר הגאון דפאקש, בהיותי לומד אצלו עוד בהאלאש, שמעתי מעשה נורא, בשנת תרמ"ג בקיץ באה השמועה לא טובה ומדאיבה, שהקצין ר' יוזפא שרייבער ע"ה (בנו השלישי של החת"ס הק' ז"ל), הדד בשירוויטץ סמוך לגאלגאץ) נהרג מערל אחד בעל חובו ע"פ השדה, בנסעו לפריישטאדטל על עגלה שלו, (ופלא, המנהיג העגלה (הקוטשער) ברח ופלט לו, והסוסים מעצמם הפכו פניהם ואת העגלה לאחור והביאו הנפצע והנהרג ר"ל לביתו, בלי מנהיגו עד חצרו, שם יצאה נפשו הטהורה), וכאשר באה השמועה ביידישע צייטונג ותפעם רוחו של אדמו"ר ז"ל, והי' יושב ונאנח דום כל היום כולו, וראינו והכרנו על פניו שמאד מצטער א"ע, ונגע ללבבו, עד שלא דיבר כל אותו היום, ולע"ע קרא אותנו, היינו בניו ואותי, (שהייתי מבני ביתו ממש), וא' לנו שמעו בניי מה שאספר לכם, כל היום כולו הייתי מצטער עצמי ולא מצאתי פתר לדבר איך נהיית כזאת, מקרה כזה לזרע קדש של החת"ס הק' זי"ע, עד שחקרתי ודרשתי בעומק הלב ומצאתי פתר לחידתי, הלא אתם ידעתם ושמעתם שהחת"ס הק' הי' בעל קבלה גדול, ולעתים רחוקות נתן קמיעות, אבל רק לאוהביו ובעלי סודו, ואחד המיוחד שבהם הי' הגאון מו"ה דניאל פרוסניץ זצ"ל (הוא זקני הק' אבי אמו של אאמו"ר ז"ל) והסופר הקמיעות הי' תמיד בעל סודו ותלמידו א"א הגאון ר' פישל סופר ז"ל, הגאון ר' דניאל ז"ל הי' מתענה תעניתים הרבה על כל חלום וחלום אין מספר, ולעת זקנתו בקש את רבו החת"ס ז"ל שיתן לו קמיע נגד בעל החלומות, אכן החת"ס לא אבה שמוע ומיאן לעשות רצונו, פ"א הפציר בו הרבה ונענה לבקשתו, ואותו היום ערב שבת הי' וקרא את הסופר הנאמן לאבי הגאון ר' פישל ז"ל וצוה לכתוב, ומשה הי' קורא ור' פישל הי' כותב, ונתן את הקמיע בתכריך קטן כנהוג, וצוה אותו להובילו להגאון ר' דניאל ז"ל ולתלותו על צוארו בזהירות גדולה. וכן עשה כאשר צוה משה החת"ס ז"ל. בליל ש"ק כאשר בא החת"ס ז"ל מביהכנ"ס לביתו, ודרכו הי' לאסוף אז כל בני ביתו, בניו בנותיו וחתניו ונכדיו מקטן ועד גדול סביביו לברכם בזאת הברכה אשר ברך משה איש אלקים, פתאום בהתאספם בקשו הילד הקטן יוזפא, ויפנו כה וכה והילד איננו! בקשו וחפשו בכל הבית כולו, כל החדרים וכל חורי הבית מעליה ועד המרתף ולא מצאו את הילד יוזפא. והחת"ס זי"ע חרד חרדה גדולה למאד, וקרא בקול גדול: יוזפא איז ניכט דאָ, איך האב גלייך ניכט וואלען אנפאנגען מיט דעם בעל דבר, לויפט צו ר' פישל ער זאָל גלייך קאָמען (יוזפא אינו, מראש לא רציתי להתגרות בהבעל דבר, רצו אחר ר' פישל שיבא מהר), ר' פישל בא והחת"ס שאל אותו אם תלה הקמיע בזהירות על צוארו של ר' דניאל כאשר צוה אותו, וביחוד אם הי' זהיר שהכתב דהיינו האותיות יהי' תלויין ישר, ולא נהפכו מלמטה למעלה בכתב מהופך, והשיב כי בודאי עשה כאשר צוה לו רבו הקדוש, בכ"ז לא נחה דעתו ולא שקטה רוחו של החת"ס הק'. וצוה לו שילך מיד לר' דניאל ויפתח הקמיע לראותו. וכן

עשה, וראה באמת שקרה לו מקרה בשגגת מעשה בבלי דעת, והקמיע הי׳ תלוי בכתב מהופך מלמטה למעלה, ותקנו תיכף על מכונו האותיות מלמעלה למטה, ואחרי כן הלכו עוד הפעם לבקש הילד בחורין וסדקין ומצאו התינוק מושלך תחת הגדר ונתעלף, — ולפי השערתי (הוסיף מעתה אדמו״ר הגאון מפאקש זצ״ל), מאותה שעה בודאי נשארה עוד קצת קליפה ורוח מסאבו בהילד הזה, עד שדבקה בו תמיד ועד ששלטה בו, והי׳ כח מהערל הזה לפצוע ולהרגו ר״ל לעת זקנותו. דברים אלו שמעתי מפי קדשו ממש, של אדמו״ר זצ״ל מהאלאש, פאקש, ובהערותי לספר זכרון למשה הוספתי בזה״ל: בענין הקמיע להגאון רד״פ זצ״ל ומעשה הקצין ר׳ יוזפא זצ״ל אעתיק לך דברים אחדים מספר הנפלא מכתב סופר (ח״א בתולדות המחבר עמוד ו׳ בהגהו׳ באר דחובות) וז״ל (בשם חותנו ר׳ שלמה אלכסנדר סופר זצ״ל בשם אביו הגה״ק ר׳ שמעון סופר זצ״ל ששמע מפה קדשו ממש, אחר שהביא כל עובדא פליאה דא בקצת שינוים): ודקדקו להוציא ישר הקמיע מתוך הנרתק ופתחוהו ולתמהונם הגדול מצאוהו מהופך. והרב ר׳ פישל ז״ל בא והודה ופתח ואמר: אילו היה איש אומר לי שהנחנו הקמיע מהופך הייתי ממיר אותו על כל דכושי שהוא טועה, כך היה הדבר אצלי כיון שהיינו גזהרים מאוד מפי רבינו יחי׳, ובלא״ה ראינו לעשות הדבר ביישוב הדעת ובדיוק, ועכשיו שכן נתהוה יעשה נא רבי עמדי החסד להגיד לי מאין נודע הדבר לרבינו פתאום, ואחר כי הפציר בו פעמיים וראה גודל השתוקקותו לדעת, השיב לו, ומה תועיל הידיעה והאמין לי אם אגיד לך גם כן לא תדע, ומה אומר. כשהביאו את יוזפא יחי׳ מן הפרוזדור (ששם מצאו את הילד יוזפא כמעט נקרשו כל עצמותיו) החדרה והבטתי בתוך עיניו שהקמיע מהופכה, הידעת מה, (יעצט ווייסט איהר ערסט ניקס) עכ״ל.

חלק מצוואת קודש החת״ס זי״ע

ביום אסרו חג ציוה לעשות פדיון נפש בבית המדרש

וביום זה כתב צוואה על העזבון לבני ביתו אשר זה לשונו הקדוש:

והנה בענין חלוקת עזבוני לאחר אריכת ימים ושנים, אין לי לדבר הרבה יען בניי הגדולים הנחמדים והנעימים ה״ה הרב המאוה״ג מה״ו אברהם שמואל בנימין והאברך הרב המופלג מה״ו שמעון שי׳ הם חריפים ובקיאים ועלו תלי״ת במעלות גדולי ישראל, בטוח אני באלה שירום קרנם ויצא טבעם בעולם להנחיל אוהביי יש, אמנם בני הבחור יוזפא שי׳ עודנו רך בשנים מאוד, ע״כ בקשתי מאלופים אפוטרופסים הממונים בקהלתינו שישימו עיניהם פקוחים עליו בענין חלקו חלק ירושה ולהביאו לתכלית נכון על התורה ועל העבודה,

.....

אמנם חיבורים

שלי אגדה ושמעתתא וספרי שו״ת שלי הכתובים, שייכים לבדם ליורשי דאורייתא הם שלשה בניי הרב המאה״ג מו״ה אברהם שמואל בנימין שי׳, והרב החריף מו״ה שמעון שי׳, והבחור ר׳ יוזפא שי׳, ואין לזולתם שום חלק ונחלה או תביעה עליהם,

צילום מספר "חוט המשולש"

פעם רצו ב' תלמידים לצוק מים על יד קדשו של מרן ז"ל, ובתוכם התלמיד הנ"ל, ואמר מרן ז"ל: טהור (ריינער) ישועתינו קרוב.
(הגר"ש עהרנפלד – ספרא רבה דישראל עמ' נ. וראה בערך רבי יצחק יהודה ליב פריישטאט)

רבי יוסף יוזפא סופר שיראוויץ

נולד בשנת תקפ"ה בפרשבורג לאביו החת"ס. זוגתו מרת שרל בת רבי אלחנן משיראוויץ [נפטרה ו' אייר תרע"ט ומנו"כ בסאטמאר], וגר ליד חמיו. ת"ח וצדיק תמים. בשנת תרי"א חנך ס"ת שלו, בה נשא דברים אחיו בעל הכת"ס. היה 'מרומם ונעלה במדות נפלאות, ובפרט בענות צדק שלו'. נפטר ט"ז תמוז תרמ"ג. **תשובות אליו:** שו"ת כתב סופר חאו"ח סי' לג. חיו"ד סי' קכט.

מצאצאיו: בנו רבי עקיבא יהודה ליב סופר מנו"כ בהר-הזיתים ירושלים [חתן דודו רבי יוסף גינז-שלזינגר בוויען (ע"ע למעלה)]; בנו רבי משה סופר; חתנו רבי יהודה גרינוולד אב"ד סאטמאר (ע"ע ברשימת תלמידי הכת"ס).

נימול ע"י אביו החת"ס

יום ש"ק כ"ג תמוז [תקפ"ה] חתוך ופריעה בני הילד יוסף המכונה יוזפא שי' ה' יזכיני לגדלו לתורה ולחופה ולמעשי' טובי' אמן. (פנקס מילה חת"ס)

מצוואת אביו החת"ס

הנה בענין חלוקת עזבוני לאחר אריכת ימים ושנים... בני הבחור יוזפא שי' עודינו רך בשנים מאוד, ע"כ בקשתי מאלופי' אפוטרופסים הממוני' בקהלתינו שישימו עיניהם פקיחא עליו בענין חלקו חלק ירושה, ולהביאו לתכלית נכון על התורה ועל העבודה... חיבורים שלי... שייכים לבדם ליורשי דאורייתא הם שלשה... והבחור ר' יוזפא שי'. (צוואת חת"ס, משנת ת"ר)

החת"ס מכבד את חמיו לעתיד

שמעתי מפ"ק אדמו"ר הגה"ק... דודי מה"ר יודא גרוו"ד... חמיו של דודינו הרבני מו"ה יוזפא סופר זצ"ל שהי' דר בכפר שירוויטץ, הנגיד ר' אלחנן ז"ל, בא פעם א' לפ"ב לשמוע עצת בעל חת"ס זצ"ל בענין הישוב שלו, שהיה הגבאי שלהם. כשנפטר מהחת"ס, היה מלוה אותו הרבה יותר מהרגלו עם אחרים, עד שהיה לפלא בעיני בני ביתו. ואחר כמה שנים, ואחר פטירת החת"ס,

רי"י סופר– חת"י

קטעים מתוך הספר "החת"ס ותלמידיו"
שי"ל ע"י הרב מ. א. זושא קינסטליכער שליט"א

כשנעשה דודי ר' יוזפא זצ"ל חתנו, אז הבינו פשר הדבר, שבוודאי ראה ברוח הקודש אשר עליו, שר' אלחנן הנ"ל עתיד להיות מחותנו. (הגרא"ח פרידמן דומ"צ סאטמאר – זכרון למשה סו ע"א)

עם אביו החת"ס

הגאון רבי דניאל פרוסניטץ... כמעט לא עבר יום אשר לא היה צריך להטבת חלום... ויפציר בזקיני [החת"ס] זצ"ל שיתן לו קמיע נגד זה, ובעל כרחך התרצה להגאון הנ"ל... ופעם בעש"ק שלח לו ע"י תלמידו הרב מהו' פישל [סופר] קמיע, וציוה על תלמידו שישגיח מאד שיקשור הקמיע בכיס ישר ולא הפוך... ויהי קודם קידוש היום, הלך זקיני זצ"ל לבית הכבוד, ורץ אחריו בנו הצעיר יוזפא ז"ל, אבל אביו לא הרגיש בהדבר שהוא שם, וכאשר יצא סגר הדלת אחריו. וכאשר ישב לסעודת שבת ולעשות קידוש, ויפקד מקום מושב בנו הצעיר, והילד איננו, וחרדו חרדה גדולה, ויחפשו אותו, עד שנשמע קול צעקה ומרה מבית הכבוד, שהילד סגור שם. והיצר הדבר לזקיני זצ"ל, ואמר: ידעתי שלא יהיה לי מנוחה מהם. ותיכף שלח לקרוא להרב ר' פישל ז"ל ושאלו אם לא הניח הקמיע בהכיס מהופך, והוא השיב עשיתי ככל אשר צויתני רבינו. אבל זקיני זצ"ל אמר לא כן עשית, והוא עמד בדיבורו שלא הפך הקמיע. ובכל זאת ציוה זקיני זצ"ל שיאמר לרבי דניאל ז"ל, שיקח הקמיע מעל צווארו. ובמוצאי שב"ק פתח זקיני זצ"ל הקמיע במעמד תלמידו הנ"ל, והיתה מונחת מהופך בכיס. והתלמיד תמה מאד על זה, ושאל והפציר ברבו, שיאמר לו איך ידע זאת, וענה לו: למה זה תפציר בי, הלא אם אומר לך גם כן לא תבין הדבר, [ומה אומר, כשהביאו את יוזפאל יחי' מן הפרוזדור החדרה, והבטתי בתוך עיניו, ראיתי שהקמיע מהופכה, הידעת מה (יעצט ווייסט איהר ערסט ניקס)]. (חוט המשולש עמ' קיד. ההוספה בסוף בסוגריים מרובעות עפ"י מכתב סופר בתולדות עמ' ו, ראה שם העובדא בסגנון שונה, וכן ראה כאן הקטע הבא)

פטירתו

מפי אדמו"ר הגאון דפאקש [רבי אליעזר זוסמן סופר], בהיותי לומד אצלו עוד בהאלאש, שמעתי מעשה נורא. בשנת תרמ"ג בקיץ באה השמועה לא טובה והמדאיבה, שהקצין ר' יוזפף שרייבער ע"ה (בנו השלישי של החת"ס הק' ז"ל) דר בשיראוויטץ (סמוך לגאלגאץ [פריישטאט]), נהרג מערל א' בעל חובו, על פני השדה, בנסעו

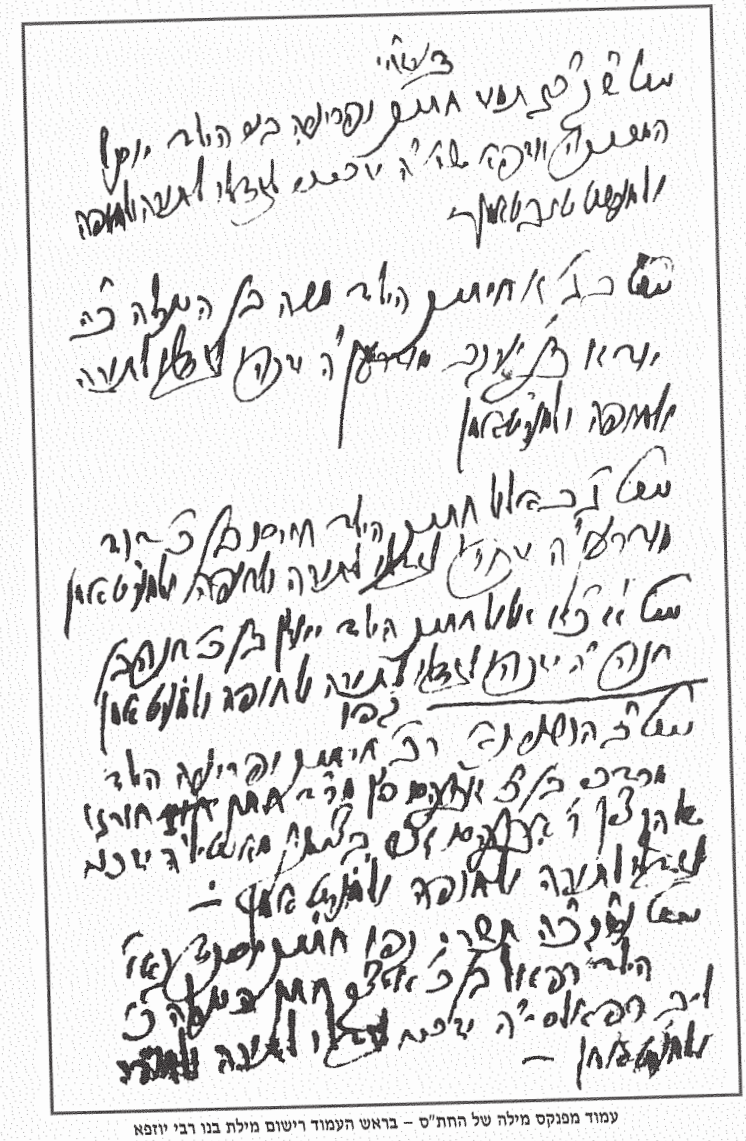

עמוד מפנקס מילה של החת"ס – בראש העמוד רישום מילת בנו רבי יוזפא

קטעים מתוך הספר "החת"ס ותלמידיו"
שי"ל ע"י הרב מ. א. זושא קינסטליכער שליט"א

לפריישטאדטל על עגלה שלו. (ופלא, המנהיג העגלה ברח ופלט לו, והסוסים מעצמם הפכו פניהם ואת העגלה לאחור, והביאו הנפצע והנהרג ר"ל לביתו, בלי מנהיג, עד חצרו. שם יצאה נפשו הטהורה. [אם תאריך פטירתו שנזכר למעלה נכונה, הרי נפטר בשב"ק]). וכאשר באה השמועה ביידישע צייטונג, ותפעם מאוד רוחו של אדמו"ר ז"ל, והיה יושב ונאנח כל היום כולו, וראינו והכרנו על פניו שמאד מצטער את עצמו, ונגע ללבבו, עד שלא דיבר דבר כל אותו היום.

ולעת ערב קרא אותנו... ואמר לנו: שמעו בניי מה שאספר לכם, כל היום כולו הייתי מצטער עצמי, ולא מצאתי פתר לדבר איך נהיית כזאת, מקרה כזה לזרע קדש של החת"ס הק' זי"ע, עד שחקרתי ודרשתי בעומק הלב, ומצאתי פתר לחידתי. הלא אתם ידעתם ושמעתם שהחת"ס הק' היה בעל קבלה גדול, ולעתים רחוקות נתן קמיעות, אבל רק לאוהביו ובעלי סודו, ואחד המיוחד שבהם הי' הגאון מו"ה דניאל פרוסניץ זצ"ל... והסופר הקמיעות היה תמיד בעל סודו ותלמידו א"א הגאון ר' פישל סופר ז"ל. הגאון ר' דניאל ז"ל היה מתענה תעניתים הרבה על כל חלום וחלום אין מספר, ולעת זקנותו ביקש את רבו החת"ס ז"ל שיתן לו קמיע' נגד בעל החלומות, אכן החת"ס לא אבה שמוע ומיאן לעשות רצונו. פ"א הפציר בו הרבה ונענה לבקשתו, ואותו היום ערב שבת הי', וקרא את הסופר הנאמן, אבי הגאון ר' פישל ז"ל, וצוה לכתוב, ומשה הי' קורא ור' פישל הי' כותב, ונתן את הקמיע בתכריך קטן כנהוג, וצוה אותו להובילו להגאון ר' דניאל ז"ל, ולתלותו על צוארו בזהירות גדול, וכן עשה כאשר צוה משה החת"ס ז"ל.

בליל שב"ק כאשר בא החת"ס ז"ל מבית הכנסת לביתו, ודרכו הי' לאסוף את כל בני ביתו, בניו בנותיו וחתניו ונכדיו מקטן ועד גדול סביביו, לברכם בזאת הברכה אשר ברך משה איש אלקים, פתאום בהתאספם, בקשו הילד הקטן יוזעפ, ויפנו כה וכה, והילד איננו. בקשו וחפשו בכל הבית כולו, כל החדרים וכל חורי הבית מעליה ועד המרתף, ולא מצאו הילד יוזעפ. והחת"ס חרד חרדה גדולה למאד, וקרא בקול: יוזעף איזט ניכט דא, איך האבע גלייך ניכט וואלען אנפאנגען מיט דעם בעל דבר, לויפט צו ר' פישל, ער זאלל גלייך קאממען. ר' פישל בא, והחת"ס שאל אותו אם תלה הקמיע בזהירות על צוארו של ר' דניאל כאשר צוה אותו, וביחוד אם הי' זהיר שהכתב, דהיינו האותיות, יהי' תלויין ישר, ולא נהפכו ממטה למעלה בכתב מהופך. והשיב, כי ודאי עשה כאשר צוה לו רבו הקדוש. ובכל זאת לא נחה דעתו, ולא שקטה רוחו של החת"ס הק', וצוה לו שילך מיד לר' דניאל, ויפתח הקמיע' לראותו, וכן עשה, וראה באמת קרה לו מקרה בשגגה ובבלי דעת, והקמיע הי' תלוי בכתב מהופך מלמטה למעלה, ותקנו תיכף על מכונו האותיות מלמעלה ללמטה. אחרי כן הלכו עוד הפעם לבקש הילד בחורין וסדקים, ומצאו התינוק מושלך בביהכ"ס ונתעלף.

ולפי השערתי (אמר מעתה אדמו"ר הג' דפאקש), מאותו שעה בודאי נשאר עוד קצת קליפה ורוח מסאבה בהילד הזה, עד שדבק בו תמיד, ועד ששלט בו, והיה כח בהערל הזה לפצוע בו ולהרגו ר"ל לעת זקנותו. (הגרמא"פ זוסמן–סופר רב"ד פעסט – זכרון למשה דף מד)

קטעים מתוך הספר "החת"ס ותלמידיו"

שי"ל ע"י הרב מ. א. זושא קינסטליכער שליט"א

רבי יוסף יוזפא [סופר]

בצוואת מרן האחרונה משנת ת"ר הוא מזכיר את "בני הבחור יוזפא שי' עודינו רך בשנים מאוד, ע"כ בקשתי מאלופי' אפוטרופסים הממוני' בקהלתינו שישימו עיניהם פקיחא עליו בענין הלקו חלק ירושה, ולהביאו לתכלית נכון על התורה ועל העבודה... חיבורים שלי... שייכים לבדם ליורשי דאורייתא הם שלשה... והבחור ר' יוזפא". לאחר נישואיו עם מרת שרל בת רבי אלחנן הלוי קראך בשיראוויץ (נאדישור, סמוך לסערעד) [כיהן כגבאי הקהלה, ומסופר שלשם כך הגיע פעם להתייעץ עם החת"ס, שכיבדו מאד] גר ליד חמיו. בשנת תרי"א חינך ס"ת משלו, אנו מתוודעים על כך מתשובת הכת"ס אליו (חיו"ד סי' קכט) מיום כ' שבט תרי"א: "לכבוד אחי חביבי הרבני המופלג בתורה הנכבד המרומם הקצין המפואר היקר בנש"ק כש"ת מוה' יוזפא סופר... הנני למלאות מבוקשך לעלות על הספר ובדיו שמעתתא ואגדתא שאמרתי במקומך בש"ק פ' בשלח חמשה עשר בשבט, בחינוך ס"ת שלך, למען יהיו לזכרון לפני עיניך ימים רבים". תשובה נוספת אליו מאחיו הכת"ס (חאו"ח סי' לג) משנת תרכ"ו אל "אחי י"נ הרבני המופלג בתו"י בנש"ק אילי תרשישים הנגיד נגידות מדבר... עשית עמנו אות לטובה אין טוב אלא תורה...". נזכר ברשימת המנויים לספרים: אהל מועד (הרח"נ... בה"ג חת"ס), ברכת המים (אין שורוויטין), כד הקמח (כהגאון כעל חת"ס).

נפטר באסון מחריד ביום ט"ו תמוז תר"מ. הוא "נהרג מערל א' בעל חובו על פני השדה, בנסעו לפריישטאדטל על עגלה שלו. ופלא, המנהיג העגלה ברח ופלט לו, והסוסים מעצמם הפכו פניהם ואת העגלה לאחור, והביאו את הנפצע והנהרג ר"ל לביתו בלי מנהיג עד חצרו, שם יצאה נפשו הטהורה" (זכרון למשה). בכתבי העתים הובאה ידיעה מטירנא: "בדרך לכאן הותקף מר יוסף שרייבר, אחיו של ציר הפרלמנט והרב הראשי של קראקא [בעל 'מכתב סופר] על ידי איכר בכוונת רצח ונפצע קשה. העגלון שהסיע את מר שרייבר חשוד במעורבות וכבר נעצר, האיכר נמלט. בינתיים נפטר יוסף שרייבר מפצעיו תנצב"ה" (יידישע פרעססע כ"ט תמוז תר"מ). בידיעה נוספת שנה לאחריה: "איכר בשם מיכאל מיטאס שדד את יוסף שרייבר, בנו של החת"ס, אחיו של הכת"ס ושל הרב של קראקא, דודו של רבה של פרשבורג ב' שרייבר [בעל ה'שבט סופר], וירה בו. יוסף שרייבר נפטר כעבור ימים אחדים. הרוצח נתפס במהרה ונשפט ביום ט' אייר תרמ"א על ידי בית המשפט בפרשבורג לשמונה שנים מאסר" (שם אייר תרמ"א). [על האסון ראה עוד ה'חתם סופר ותלמידיו' עמ' רד-רו]. הספד עליו בלקוטי חבר בן חיים (ח"ה יד,א): "דרוש לפ' דברים תר"מ, ובו הספד על... והרבני מו"ה יוזעף סופר ביישוב נ' שור הו"ד".

זוגתו מרת שרל האריכה ימים אחריו ונפטרה בשנת תרע"ט, ומנו"כ בסאטמאר ליד אהל בתה וחתנה האב"ד רבי יהודה גרינוולד. על מצבתה נחרט: "פ"נ / האשה יראת ה' / וצנועה בדרכיה / ש'ווים לטובה כל שני חייה / ר'ב זכותה תמימותה וצדקתיה / ל'בושה עוז והדר מכשרון מעשיה / ה"ה מרת שרל / אשת הרבני וכו' / מו"ה יוסף יוזפא / בן רשכבה"ג מרן בעל חתם

מתוך הקובץ "מעיין הסופר" (קובץ ה')

סופר זצ"ל / וחמותו של מרן חגאון הצדיק / מהרי"ג אב"דפק"ק זצ"ל / נפטרה ששה ימים לחודש אייר / שנת תרע"ט לפ"ק / שם אמה דבורה ע"ה / תנצב"ה". [יש להעיר על שיווי השמות של כלה וחמותה. אמנם אשת מרן הרבנית שרל כבר לא היתה בין החיים בעת שהשתדכו, ואכמ"ל].

מצאצאיו ידועים:

בנו רבי משה סופר.

בנו רבי **עקיבא יהודה ליב סופר**. היה דר כמה שנים בסאטמר. לאחר מכן עלה לארה"ק, שם נפטר ביום י"ב אלול תרס"ח ומנו"כ בהר-הזיתים ירושלים. אלמנתו מרת אסתר בת רבי יוסף גינז-שלזינגר חתן חורגו של החת"ס [ראה עליו להלן אות תרס], נישאה בזיוו"ש לרבי משה קורניצר בירושלים בן רבי אלי' קורניצר חתן החת"ס [ראה עליהם להלן אות תקסט]. **נפטרה** כ"ב אלול תרע"ט ושם מנו"כ.

בתו מרת **ריזל** אשת רבי **יהודה גרינוואלד**. לאחר נישואיו היו סמוך על שולחן חמיו בשיראווין. לאחר מכן אב"ד סאבאטישט, באניהאד, שוראן. משם נתעלה בשנת תרנ"ח על הרבנות בסאטמר, בה כיהן פאר עד להסתלקותו ביום י"ט אדר תר"פ ושם מנו"כ. מבית מדרשו יצאו תלמידים רבים, מהם גדולי תורה ויראה. מכתביו נדפסו ספריו הגדולים, שו"ת 'זכרון יהודה' בד' חלקי שו"ע, 'שבט מיהודה' על התורה ושא"ם. לידו טמונה אלמנתו מרת ריזל "בת הרבני החסיד הנעלה מוה"ר יוסף יוזפא ז"ל... ושם אמה שרל ע"ה בת איש יקר רוח ונכבד ר' אלחנן הלוי קראך משירעוויטין" שנפטרה ביום ג' אב תרצ"ז.

מתוך הקובץ "**מעיין הסופר**" (קובץ ה')

- שלח -

בשורי
שלח לכבוד אחינו ופריעה בני הילד יוסף המכונה יוזפא
יום ש"ק כ"ג תמוז [תקפ"ה] חתוך ופריעה בני הילד יוסף המכונה יוזפא(א)(ב)
שי' ה' יזכיני לגדלו לתורה ולחופה ולמעשי' טובי' אמן.

(א) מסתבר שהחת"ס קראו על שם אחיו רבי יוזפא סופר. יליד תקכ"ט, שנפטר בשנת תקפ"א נלא זש"ק ומנו"כ בפפד"מ. על מצבתו נחרט: "פ"ט הו"ה היקר כהר"ר יוזפא / בן המנו' התורני כה' שמואל סופר ז"ל / נפטר יו' ב' ט"ו אדר שני ונק' יו' ג' / ט"ז בו תקפ"א לפ"ק כבוד אם קיים בכל נפשו וקבע עתים / לתורה כפו פרש לעניי' ב"ז (=בשכר זאת) / תנצב"ה אמן". ובפנקס הזכרת נשמות צוין עליו: "ירא אלקים וסר מרע, השכים והעריב לבית התפלה, והיה נזהר במצות כיבוד אם... ונקבר... בסמיכת חבר להיות נקרא בפ"כ החבר ר' יוזפא סופר" (למטה משה), ובפנקס נוסף: "ירא אלקי' כל ימיו והתפלל תפילתו במנין". אלמנתו מרת חולדה שהיתה בתו של אחות מרן החת"ס, מרת הינדל שטרוים [ראה עליה למעלה אות רכא], "באתה לפ"נ [אל החת"ס] לחלוץ לו". על בעלה השני של מרת חולדה, ראה למעלה אות שטו, ועל בעלה השלישי ראה למעלה אות ג.

הכינוי 'יוזפא'

(ב) בנחלת שבעה (שמות אנשים): "יוסף... אין כותבין יוסף המכונה יוזל וה"ה אין צריך לכתוב יוזיפא דקיצור השם הוא... והכא לא שייך לאקשויי אע"ג דסתם יוזפא יוסף אין סתם יוסף יוזפא, דזה אינו דכל הנהו כינויין עיקר שמם אינו אלא יוסף". ועיין גם בב"ש שמות אנשים: "כתב רש"ל דאין צריך לכתוב יוסף המכונה... יוזפא... משום דכולם הם קיצור השם... ואם יש באותו מקום יוזפא אשר שם הקודם שלו אשר, כותבים הכינוי". השוה 'קונטרס השמות' בפפד"מ שהעתיקו זקניו של החת"ס (מטה לוי ז,ד): ""יוסף המכונה יוזפא". מאידך ראה עוד שם (ח,טו): "בת יוסף הלוי... ואביה נקרא יוזפא, הסכים הגאב"ד לכתוב יוסף סתם ולא המכונה יוזפא, כי יוסף ויוזפא המה במבטא אחת", וכ"ה שם (י,ט). ועי"ש בטיב גיטין להגרא"ז מרגליות: "נראה דאם נקרא בפי כל יוזפא יוזף בפ' דגושה, לעולם יש לכתוב הכינוי, ובפרט אם הוא חותם עצמו בו, כיון שהוא משונה משם יוסף שזה ברפה וזה בדגש... ובמדינתנו שהקריאה בפ' דגושה, צריך לכתוב יוזף אפילו אין ידוע חתימתו, ואם חותם עצמו יוזפא וקורין אותו יוזף, נראה דהף יוזף הוא קיצור השם מיוזפא וא"ל לכותבו, ולכן אם הוא נקרא לס"ת יוסף, יש לכתוב יוסף המכונה יוזפא" עעו"ש. וכנראה לזה נתכוין רעק"א ב'פסקי גיטין' שלו: "יוסף המכונה יוזפא (כדעת הגאון מו"ה זלמן מרגליות זצ"ל)". - הנימול שלפנינו נקרא 'יוסף יוזפא', כנראה על שם דודו רבי יוזפא סופר אחי מרן, ראה עליו למעלה אות רכא.

מתוך הקובץ "מעיין הסופר" (קובץ ה')
צילום מפנקס ה'מוהל בוך' של מרן החתם סופר זי"ע
מובא גם את יום מילת בנו ר' יוסף יוזפא ז"ל,
ובהערות מציינים על שם מי נקרא

מסמכים

של ארכיון העיירה

שירוביץ

ŠÚROVCE

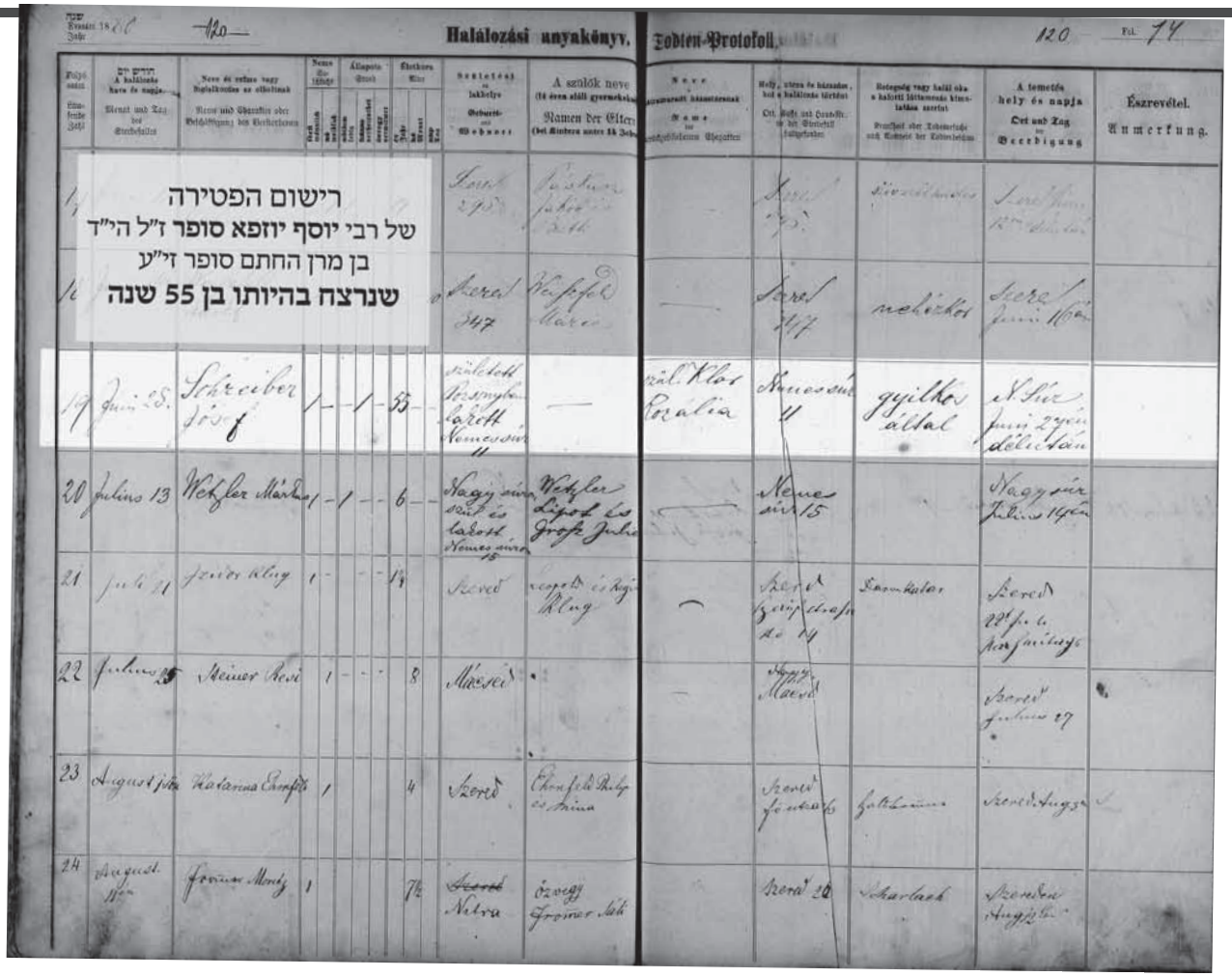

Halálozási anyakönyv. — Todten-Protokoll. 120

רישום הפטירה
של רבי יוסף יוזפא סופר ז"ל הי"ד
בן מרן החתם סופר זי"ע
שנרצח בהיותו בן 55 שנה

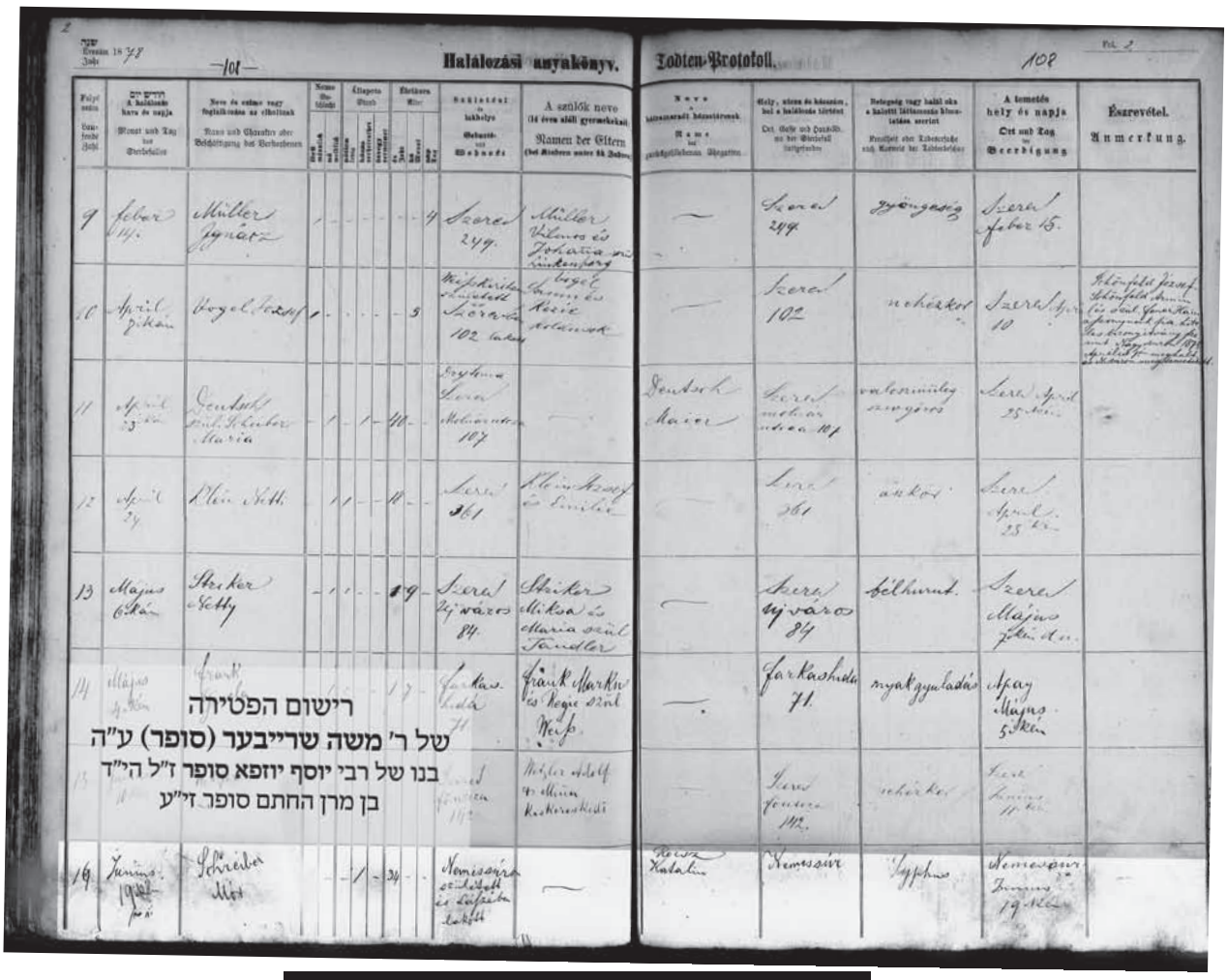

Halálozási anyakönyv. — Todten-Protokoll. 108

רישום הפטירה
של ר' משה שרייבער (סופר) ע"ה
בנו של רבי יוסף יוזפא סופר ז"ל הי"ד
בן מרן החתם סופר זי"ע

מארכיון העיירה

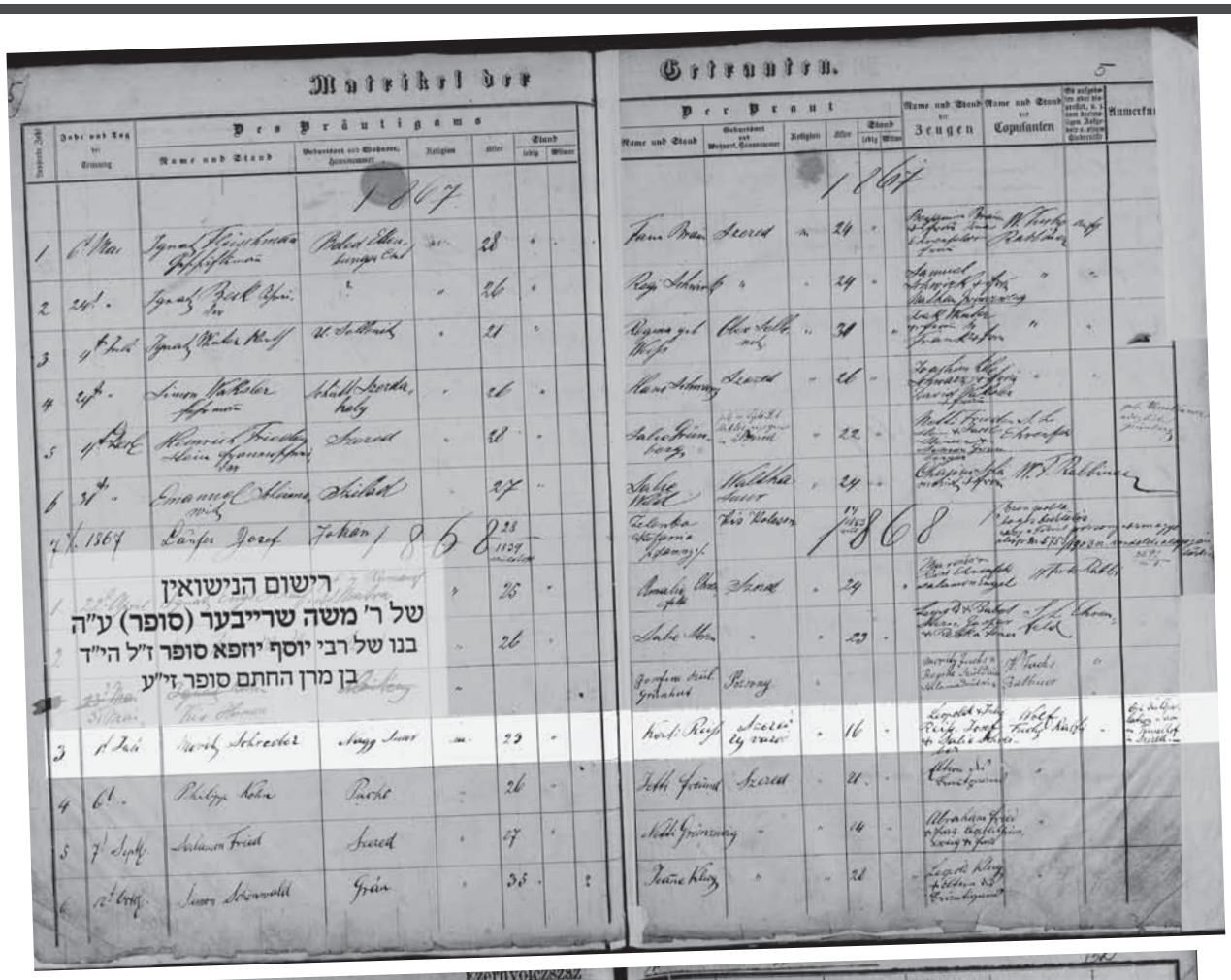

Matrikel der Getrauten.

רישום הנישואין
של ר' משה שרייבער (סופר) ע"ה
בנו של רבי יוסף יוזפא סופר ז"ל הי"ד
בן מרן החתם סופר זי"ע

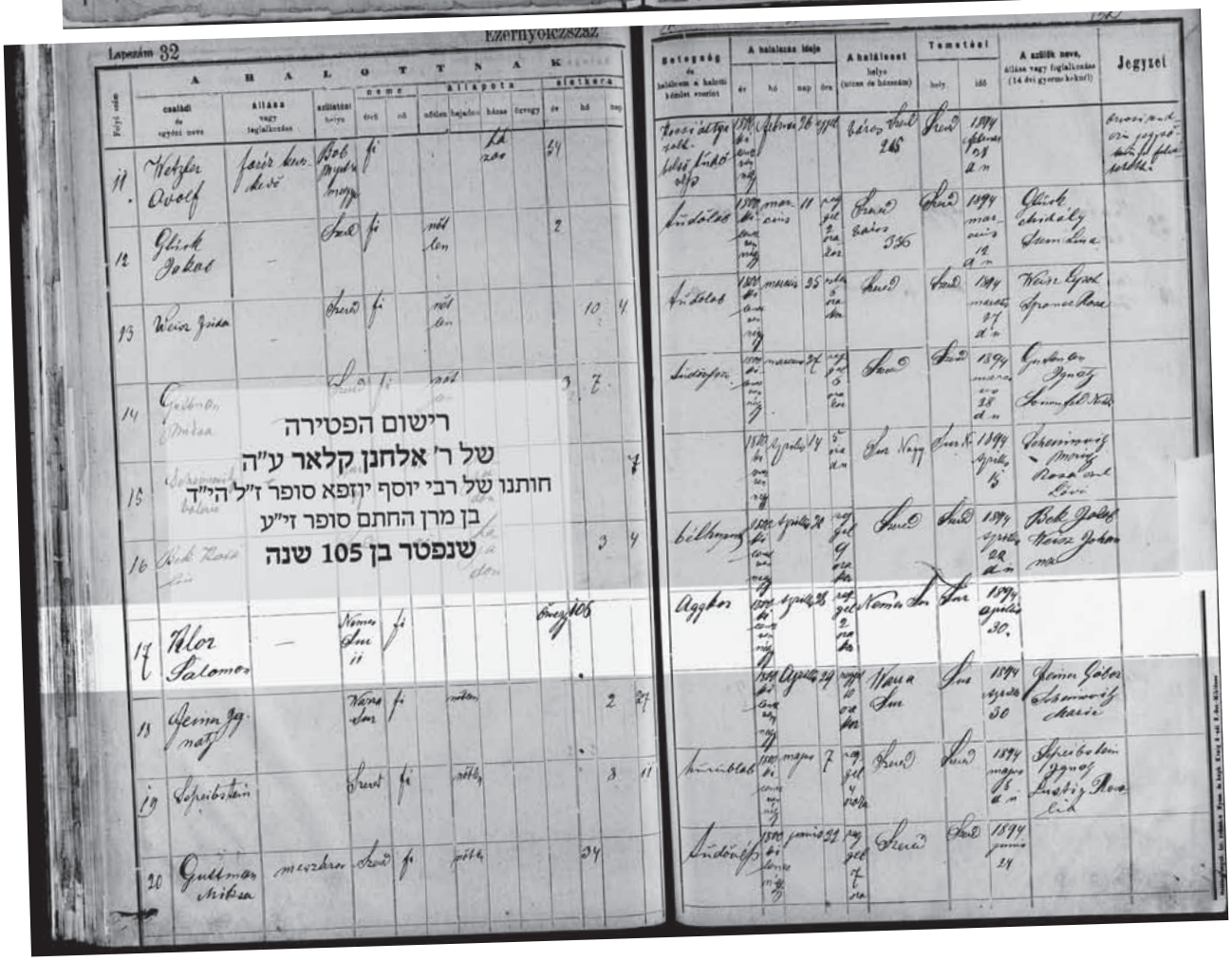

Ezernyolcszázötvenkettő

רישום הפטירה
של ר' אלחנן קלאר ע"ה
חותנו של רבי יוסף יוזפא סופר ז"ל הי"ד
בן מרן החתם סופר זי"ע
שנפטר בן 105 שנה

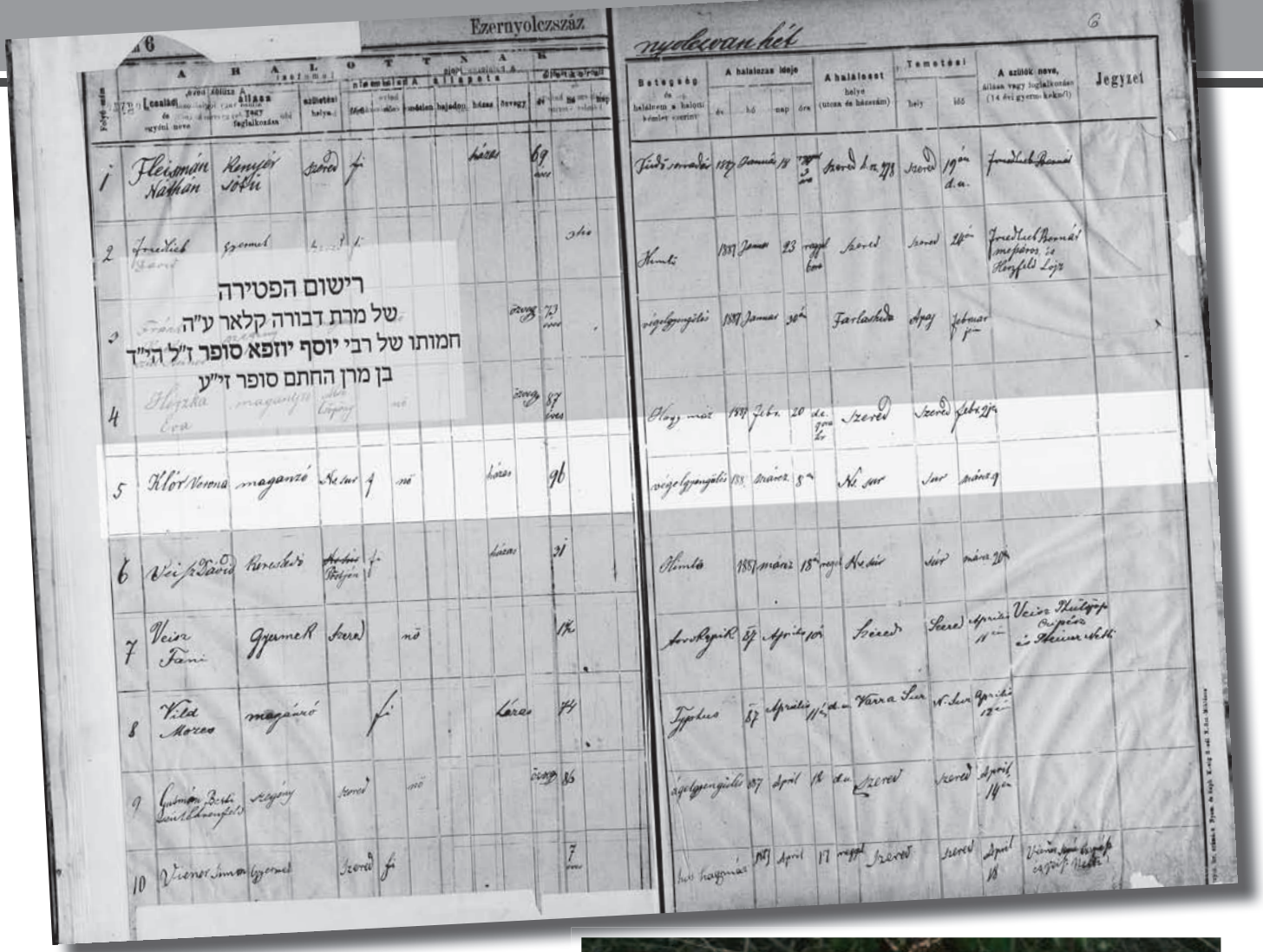

▲ רישום הפטירה
של מרת דבורה קלאר ע"ה

נוסח המצבה

נפטרה **יום י"ב אדר תרמ"ז ל'**

פ"ט

היקרה והזקנה מ'

דבורה

אשת ה' אלחנן קלאר נ"י

דרך אמונה בחרה כל ימי חייה

ב..... לבה....

ו.....

רום ידיה נשאה לעשות בסתר מצותיה

הוד והדר פעלה צדקתה תשמור עליה

ת' נ' צ'ב'ה'

ושם אמה ריזל

מצבת מרת דבורה קלאר ע"ה
חמותו של ר' יוסף יוזפא סופר ז"ל הי"ד,
ששרדה עד היום
◀

Dear Abraham,

I have sent copies of records I found in the Sered Jewish Community in each of the emails.

And you can find here the data I translated to English:

Transtlation of death records

MARRIAGE	נישואים
Date: July 1 1868	תאריך: יולי 1 1868 (י"א בתמוז תרכ"ח)
Place: Szered	מקום: סערעד
Groom: Moris Schreiber	חתן: מוריס שרייבר {ר' משה שרייבר, בנו של ר' יוסף יוזפא}
Age: 23	גיל: 23
Residence: Nagysur	מגורים: Nagysur
Bride: Kati Reisz	כלה: קטי רייס
Age: 16	גיל: 16
Residence: Szered-Ujvaros	מגורים: Szered-Ujvaros
married by Rabbi Wolf Fuchs	נישא על ידי הרב וולף פוקס {רב דסערעד}
witness 1: Leopold and Juli Reisz	עד 1: ליאופולד וג'ולי רייס
witness 2: Josef and Sali Schreiber	עד 2: יוסף וסאלי שרייבר

DEATHS	פטירות
Name: Josef Schreiber	שם: יוסף שרייבר {ר' יוסף יוזפא}
Birthplace: Pressburg	מקום הולדתו: פרשבורג
Residence: Nemessur No. 11	מגורים: Nemessur מס 11'
Age: 55 years	גיל: 55 שנים
Spouse: Rozalia Klor (Klar)	בן זוג: רוזליה קלור (קלאר) {מרת שרל}
Date of death: June 25 1880	תאריך מוות: 25 יוני 1880 (ט"ז בתמוז תר"מ)
Place of death: Nemessur No. 11	מקום מוות: Nemessur מס 11'
Cause of death: murder	סיבת מוות: רצח
Buried on June 27th afternoon in N. Sur	נקבר בשעתי אחר הצהריים ביוני 27 (י"ח בתמוז תר"מ) בנ' שור

Name: Mor Schreiber	שם: מור שרייבר {ר' משה שרייבר, בנו של ר' יוסף יוזפא}
Birthplace: Nemessur	מקום הולדתו: Nemessur
Residence: Lasze	מגורים: Lasze
Age: 34	גיל: 34
Spouse: Katalin Reisz	בן זוג: קטלין רייס
Date of death: June 19 (18 Sivan) 1878	תאריך מוות: יוני 19 (18 סיון) 1878 (י"ח בסיון תרל"ח)
Place of death: Nemessur	מקום מוות: Nemessur
Cause of death: Typhus	סיבת מוות: טיפוס
Buried on June 19th in Nemessur	נקבר ב -19 ביוני בNemessur

רישום הפטירות שנרשמו בארכיון העיירה
ותורגמו ללשה"ק

Name: Verona Klor	שם: ורונה קלור {דבורה קלאר- חמותה של ר' יוסף יוזפא}
Birthplace: Nemessur	מקום הולדתו: Nemessur
Residence: Nemessur	מגורים: Nemessur
Age: 96 years	גיל: 96 שנים
Spouse: married	בן זוג: נשוי
Date of death: March 8 1887	תאריך מוות: 8 מרס 1887 (י"ב באדר תרמ"ז)
Place of death: Nemessur	מקום מוות: Nemessur
Cause of death: old age	סיבת מוות: זקנה
Buried on March 9 in Sur	נקבר ב -8 במרץ בשור

Name: Salamon Klor	שם: סלמון קלור {ר' אלחנן קלאר- חמיו של ר' יוסף יוזפא}
Birthplace: Nemessur	מקום הולדתו: Nemessur
Residence: Nemessur No. 11	מגורים: Nemessur מס '11
Age: 105 years	גיל: 105 שנים
Spouse: widower	בן זוג: אלמן
Date of death: April 28 1894, 2 AM	תאריך מוות: 28 באפריל 1894 (כ"ב בניסן תרנ"ד)
Place of death: Nemessur	מקום מוות: Nemessur
Cause of death: old age	סיבת מוות: זקנה
Buried on April 30 in Sur	נקבר ב -30 באפריל (כ"ד בניסן תרנ"ד) בשור

תמונות

משטח

בית החיים

כהיום

בס"ד

Šúrovce - בית החיים דשיראוויץ

Village of Šúrovce, Slovakia

Village Šúrovce with the number of 2260 inhabitants located on the fertile plain between the Danube and Váhom Dudváhom near Sered, just 12 km from the district town of Trnava, at an altitude of 132 meters above sea level.

Cadastral area of the village is an area of 1990 ha.

The present town Šúrovce was united in 1960 , from 4 separated villages:

1. Nagysur/Velke Surovce, **2.** Nemessur/Zemianske Surovce
3. Valtasur/Valtov Sur, **4.** varassur/varos Sur.
The Jewish cemetery is in the part Zemianske Surovce

אנדרטת זכרון

תרגום חופשי:
בית קברות יהודים
לזיכרון כאן נקברו קורבנות הכפר ומסביב
שנרצחו בידי בריוני...

Zidovsky cintorin
Na pamiatku tu
Pochovanych oben
Ucucynych Za kas sizmo
z obce surovce a okolia

המאפע של האזור

◀

הרחוב בו נמצא
שטח הביה"ח
▶

כתובת הביה"ח

GPS:
48.335732, 17.707058

On Krakovska Street, right past the city, after you see a white sign with a red line on it that Šúrovce has finished, a few seconds after that it should be on your left side.

051031
Šúrovce, Slovakia

תמונה מלמעלה
שצולמה בשנת תשס"ב
◀

תמונה מלמעלה
שצולמה בשנת תשס"ו

חד העין יבחין
ששטח ביה"ח
הצטמצם במקצת..
▶

חלק מהיער - שטח בית החיים

הכניסה לשטח המפעל

חלק מהיער - שטח בית החיים

שטח המפעל וברקע הבית החיים

מצבות פזורות על פני בית החיים

מצבות פזורות על פני בית החיים

מצבות פזורות על פני בית החיים

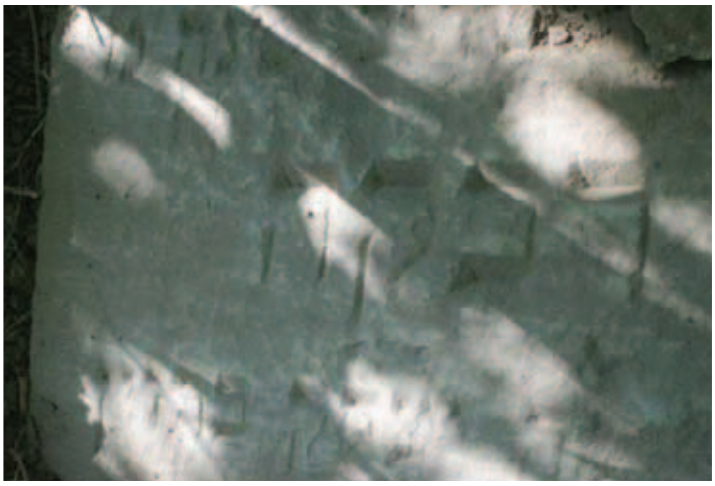

מצבות פזורות על פני בית החיים

1

{מצבה שלימה}

נוסח המצבה

שלם ביראתו תמים באורחותיו

מיגיע כפו אכל כל שנותיו

עשה רצון הבורא במידותיו

ולא נמצא עולה בשפתיו

נפטר ונקבר י"א ת.....

תרט"ו ל'

ת נ צ ב ה

***

2

{חצי העליונה נשברה}

נוסח המצבה

.....ימיה

הלכה בש"ט.....

ביום א' י"ב אדר שני תרכ"ד

ת נ צ ב ה

3

נוסח המצבה

פ"נ

.....יום.....

כ"ה **דוד**

בן כ"ה **אהרן גראסס**

.....תמוז תרכ"ד/תרפ"ד?

ת.נ.צ.ב.ה.

4

נוסח המצבה:

פ"ט

האשה היקרה והצנועה

בת שלושים שנה מ'

הענדל

אשת כ"ה **משה ווילד**

י"נ שבעה עשר בתמוז

ש' תרל"א ל'

ת נ צ ב ה

5

{המצבה שבורה

בשני חלקים}

נוסח המצבה

החשובה והצנועה אשת חיל

מרת **רחל** אשת

החבר ר' **שלמה ווילד** ז"ל

בת החבר ר' **שמעון ווידדער** ז"ל

ושם אמה **צערל** ע"ה

נפטרה בש"ט ביום .. כ"ח כסליו

.... עש"ק כ"ט בו

.....

ת'ר'ס'ד' לפ"ק

ת' נ' צ'ב' ה'

6

נוסח המצבה

.....

בן ה' **משה שמואל**.....

נפטר בשם טוב ר"ח אלול

ונקבר ביום ב' בו

שנת ת' ר' ע' ד' לפ"ק

ושם אמו **שרל** ע"ה

***

7

[מטושטשת מאוד]

נוסח המצבה

...

שרל

...בת כ"ה מאיר

שלחה?... ולאביון כפיה

רב [טוב] פעלה כל ימי חייה

לגמול חסד ואמת רצו רגליה

..שנות ..ביום ח' אלול

תרכ"ו/ז לפ"ק

ת.נ.צ.ב.ה.

8

{מצבה כמעט שלימה}

נוסח המצבה

נפטר ביום . כ"ח טבת ונקבר.....

ער"ח שבט

שנת תרס"ו לפ"ק

פ"נ איש ישר באמת ותמים

בן שבעה ושבעים שנה כ'ה'ר'

משה יהודה

בן כה"ר **ישעי' קליין** ז"ל

ושם אמו **שרל** ע"ה

ת' נ' צ' ב' ה'

***

9

נוסח המצבה

נפטרה יום **י"ב אדר תרמ"ז ל'**

פ"ט

היקרה והזקנה מ'

דבורה

אשת ה' אלחנן קלאר נ"י

דרך אמונה בחרה כל ימי חייה

ב..... לבה.....

ו.....

רום ידיה נשאה לעשות בסתר מצותיה

הוד והדר פעלה צדקתה תשמור עליה

ת' נ' צ'ב'ה'

ושם אמה ריזל

נוסחאות המצבות שנמצאו עד הלום

10

{מצבה שלימה}

נוסח המצבה

נפטר ביום ד' י"ב שבט ונ' עש"ק י"ד בו

ש' ת' ר' ס' ו' לפ"ק

פ"נ איש יקר ונכבד כה"ר

גבריאל

בן כה"ר **יהודה פיינער** ע"ה

גבול האמונה שמר כל הימים

בדרך הישר הלך באמת ותמים

רוחק מארץ לאור באור החיים

ימי שנותיו בן אחד וששים שנים

איש רודף צדק ואוהב שלומים

לדאבון אשתו ובניו הלך לעולמים

תנצבה

11

{מצבה שלימה}

נוסח המצבה

פנ

מ' **בריינדל** ע"ה

אשת כ"ה **דוד גראסס**

נפטרה ב' טבת תרצ"ה

ת נ צ ב ה

----------*--------

GROSS

***

12

{חציו התחתון חסר}

נוסח המצבה

כ"ה ר' **מאיר** ע"ה

רינגוואלד הכהן

***

13

נוסח המצבה

[אותיות לטיניות מלמעלה]

.....

.....

***

האשה

שרה פרומט בת

ר' יהודא ז"ל

...חשון תש"ב..

ת.נ.צ.ב.ה.

14

נוסח המצבה

חיים ב"**ה שמוא'**

הכהן ז"ל נפטר

ונקבר ביום ג'

.....

15

{חלק התחתון חסר}

נוסח המצבה

ויהי בלילה ח' אדר שני

פ"נ

יצא' נשמתו בטהר'

איש זקן וחשוב היה

מתקן אדמת קודש ב"כ

נר למאור נ' להתפלל

.....

16

{רק חלק קטן נשאר}

נוסח המצבה

הבחור

מרדכי

***

17

נוסח המצבה

אשה הצנועה

הינדל העכט

הלכת מאתנו עד....

י.לדים וזקנים .....סעדת

נדבת מ... בעדן חשבת

דלים ואביונים

באהל מנשים שבחת....

תרגלת לבניך ביראה ותושיה

א.....**ל**.....

18

נוסח המצבה

האשה.....

.....מ'

רבקה

.....יצחק ברוין

***

נוסחאות המצבות שנמצאו עד הלום

19

{מצבה שלימה}

נוסח המצבה

פה טמונה

האשה החשובה והמפוארה אשה

יראת ה' מרת

הינדל

אשת הנכבד והנעלה כה'

אברהם שיימאוויטץ ע"ה

השוט המות פתאום אשה במעשי תמימה

יצאה נשמתה כאשר הלכה קולה לה' להרימה

נחלי דמעות מבניה יבכו על אמם הנעימה

דוה לב מכיריה על טוב עינה השימה

לבושה עוז שכרה תקבל ?מה'? שמימה

בת מרדכי מתה ו?תשובה בנחת שמה

מר כלענה גויעתה קרנה בה' רמה

דבקה נפשה בה' בנתה ביתה בחכמה

כ.....?פעלה הלכה לעולמה

ישלם ה' פעלה זכרונה לנצח קמה

תנצבה

ושם אמה שינדל ע"ה

20

{מצבה שלימה אבל נשברה באמצע ומחולקת לשתי חתיכות}

נוסח המצבה:

פה טמון..... והנדיב.....

.....בשמו החסיד ה'

אברהם

בן החבר ר'

צבי שיימאוויטץ ז"ל

אברהם ב.....הלך לעולמים

בכו יבכו אשר אחריו נשארים

ר.....

הוד.....כל הימים

מ.....שמו מפארים

בדרך צדקה הלך אורח משרים

נרו תמיד יאיר על ידי בניו היקרים

צבי ותפארת לו שכרו צפון בשמים

21

{חלק התחתון שבור}

נוסח המצבה

פ"נ מו"ה **חיים שווארץ**

עם בנו היניק וחכים

יונתן בנימין

.....

22

נוסח המצבה

נפטרה ביום ב' ונקברה ביום ג' א.

פ"ט

בלומה אשת כה' **ישעי**

לב טוב וצנועה היתה במעשיה

וי ידוו כי נקברה בחצי ימיה

מצות ה' שמרה עד בא קציה

הלכה בשם טוב ונאספה ל..... בניה

...עניים ודלים החזיקה....

..... יורשיה

***

23

נוסח המצבה

(באותיות לטיניות)

HERMAN

FRANC

BUDAPEST

1895-19.

24

נוסח המצבה

[באותיות לטיניות]

נוסחאות המצבות שנמצאו עד הלום

וועד להצלת הבית החיים ד'שיראוויץ

חברי הועד

הרה"ג ר' **עקיבא מנחם סופר** שליט"א
רב דקהל כתב סופר-ערלוי בני ברק

הרה"ג ר' **ליפא ראקאוו** שליט"א
רב דביהמ"ד היכל התורה בלונדון

הרה"ג ר' **יצחק זעקל פאללאק** שליט"א
דומ"ץ מחזיקי הדת אנטווערפען

הרה"ג ר' **נפתלי צבי פעלדמאן** שליט"א
ר"מ ומו"צ בעיה"ק ירושלים

הרה"ג ר' **עמרם האניג** שליט"א
דומ"ץ מחזיקי הדת אנטווערפען

הרה"ג ר' **יצחק קירשנבוים** שליט"א

מו"ה **דוד הערצקא** הי"ו

מו"ה **בעריש עסטרייכער** הי"ו

מו"ה **אברהם הלוי זילבערמאן** הי"ו

מו"ה **מרדכי יצחק צבי געשטעטנער** הי"ו

ליתר פרטים וליטול חבל במצוה רבה הלזו

נא להתקשר ליו"ר הועד

מו"ה אברהם הלוי זילבערמאן הי"ו

טעל:
+32-486-580-444

דוא"ל:
vaadshirovitz@gmail.com

כתובת:
Vaad Shirovitz
C/O A. Silberman
Belgielei 93, bus 6
2018 Antwerpen, Belgium